

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและผลการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่ประยุกต์ขั้นตอนของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเชื่อมโยงกับการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ตามกรอบแนวคิดของการร่วมกันดำเนินการตามกระบวนการวิจัย คือ ขั้นที่ 1) การสร้างความตระหนักและศึกษาปัญหา ขั้นที่ 2) การวางแผนปฏิบัติการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3) การปฏิบัติตามแผนการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4) การประเมินและสรุปผล และขั้นที่ 5) การสะท้อนผลกลับจากการดำเนินการแก้ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางและผลการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความตระหนักและศึกษาปัญหา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมผู้ร่วมวิจัย ในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 โดยมีผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนมีนบุรี ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 คน และผู้ปกครองจำนวน 10 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาความรับผิดชอบของนักเรียน มีการศึกษาปัญหาว่ามีสาเหตุมาจากอะไร นำไปสู่ความเข้าใจปัญหาที่แท้จริง ก่อนดำเนินการจัดประชุมครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนมีนบุรีและความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือเรียนเชิญผู้ปกครองและครูพร้อมกับการใช้สถานที่จัดการประชุม

ในการประชุมผู้วิจัยได้พูดคุยกับผู้ร่วมวิจัย โดยเฉพาะกลุ่มครูและผู้ปกครองที่สนใจเข้าร่วมในกระบวนการวิจัย เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการ เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นจิตสำนึกส่งเสริมการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายรับรู้ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น เมื่อคณะครูได้ทราบเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จึงพร้อมยืนยันให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนางาน พัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียน

ผู้ร่วมวิจัยได้สนทนากับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อกำหนดปัญหาที่จะแก้ไขและพัฒนาให้นักเรียน ได้แก่ ปัญหาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งแนวทางแก้ไขและพัฒนา คือการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ร่วมวิจัยได้อภิปรายตามแนวคิดของตนอย่างอิสระ

จากการสังเกตพบว่า ผู้ร่วมวิจัยให้ความร่วมมือ มีปฏิสัมพันธ์กันและแสดงความคิดเห็น เพื่อเสนอแนวทางต่าง ๆ เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ทำให้ได้ข้อมูลปัญหาความรับผิดชอบและแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน

“...การประชุมสนทนากลุ่มครั้งนี้เป็นการร่วมมือของครูและผู้ปกครอง มาร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการที่เราจะจัดกิจกรรม หรือแนวทางที่เหมาะสมมาเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียน ทั้งครู ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการเอง มีความตระหนักเห็นความจำเป็นในการดำเนินงานการสร้างเสริมพัฒนาความรับผิดชอบ โดยเฉพาะเรื่องเรียนซึ่งในชั้น ป.1 ของเรา จำเป็นฝึกเขาให้ได้...” (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สนทนากลุ่ม. 2552)

“...จากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นครั้งนี้ ทำให้ทุกคนที่ได้รับเชิญมาวันนี้ได้เห็นความจำเป็นและความสำคัญที่ต้องหาทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียน ผมยินดีให้ความร่วมมือ ดีกว่าที่ผู้ปกครองจะมอบภาระทั้งหมดให้ครูฝ่ายเดียว เพราะการสร้างเสริมความรับผิดชอบของเด็กแล้ว ผมคิดว่าควรเริ่มมาที่บ้านเป็นอันดับแรก พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างให้ลูกก่อน...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สนทนากลุ่ม. 2552)

“...การสร้างเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนในระดับชั้น ป.1 ควรเน้นในเรื่องของการสร้างวินัยทั้งจากโรงเรียนและจากที่บ้านต้องอาศัยความร่วมมือทั้งสองฝ่าย การสร้างกฎระเบียบที่สามารถเป็นแนวทางในการสร้างความรับผิดชอบ...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สนทนากลุ่ม. 2552)

ผลจากการประชุมสนทนากลุ่มในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุการขาดความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำหนดจะแก้ไขพัฒนา โดยการสร้างเสริมความรับผิดชอบมี 5 องค์ประกอบ และได้แนวทางการสร้างเสริมดังนี้

1. นักเรียนขาดความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน ไม่เตรียมอุปกรณ์การเรียนมาให้ครบหรือทำหาย โดยเฉพาะหนังสือเรียน สมุด และดินสอ มีสาเหตุมาจากผู้ปกครองขาดการกวดขันและฝึกฝนนักเรียนในระยะเริ่มต้นของการเข้าเรียนในเทอมแรก การขาดความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อกำหนดข้อตกลงร่วมกัน ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน ซึ่งที่ประชุมเสนอแนวทางการเสริมสร้าง คือ ให้มีการสื่อสารอย่างรวดเร็วระหว่าง

ครูและผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน เช่น การใช้โทรศัพท์ การเขียนจดหมาย การเชิญผู้ปกครองมาพบ เป็นต้น

“...ปัญหาที่เราพบในการเรียนเทอมแรกจะเป็นการเตรียมอุปกรณ์ในการทำงานมาไม่ครบ เช่น สมุดจดงาน หนังสือเรียน ดินสอ โดยเฉพาะดินสอเด็กจะทำหายบ่อยมาก...”

(ครูคนที่ 1, สนนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนไม่นำอุปกรณ์การเรียนมาหรือเอาอุปกรณ์การเรียนมาไม่ครบ ชอบทำอุปกรณ์การเรียนหาย...” (ครูคนที่ 2, สนนากลุ่ม. 2552)

“...ช่วงเปิดเทอมแรกเนื่องจากนักเรียนยังเลืกอยู่ครูได้ชี้แจงเรื่องอุปกรณ์แล้ว แต่ก็ยังมีผู้ปกครองบางคนขาดการใส่ใจดูแลลูกเรื่องการจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนของลูกตัวเองอยู่...”

(ครูคนที่ 4, สนนากลุ่ม. 2552)

“...การจัดตารางเรียนและอุปกรณ์การเรียน ผู้ปกครองให้นักเรียนใช้สมุดเล่มเดียว เขียนหมดทุกวิชาเลย พอทำงานวิชาแรกส่งเสร็จเรียบร้อย วิชาต่อไปไม่มีสมุดทำงาน ครูประจำชั้นได้เขียนบอกแล้วผู้ปกครองก็ยังเหมือนเดิม...” (ครูคนที่ 2, สนนากลุ่ม. 2552)

“...ส่วนการเตรียมอุปกรณ์การทำงานครูส่วนใหญ่มักจะสั่งปากเปล่า ทำให้เด็กสื่อสารกับผู้ปกครองผิด ๆ ถูก ๆ โดยไม่มีการเขียนลงสมุด ทำให้เมื่อกลับไปบ้านแล้วเด็กมักจะสื่อสารกับผู้ปกครองผิด...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สนนากลุ่ม. 2552)

“...มีนักเรียนหลายคนก็เลยไม่มีเอาอะไรมาเลย อ้างสมุดหายดินสอหายบ้าง บางทีก็บอกว่าผู้ปกครองไม่ได้จัดตารางเรียนให้...” (ครูคนที่ 6, สนนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนจะชอบฉีกกระดาษหน้าที่ทำไม่เสร็จ แล้วบอกครูว่าไม่ได้เอามาหรือโทษผู้ปกครองว่าไม่ได้จัดเตรียมหนังสือหรืออุปกรณ์การเรียนมาให้...” (ครูคนที่ 3, สนนากลุ่ม. 2552)

“...ผอ.ขอความคิดเห็นว่าเราจะใช้แนวทางใดมาแก้ปัญหา นักเรียนไม่มีดินสอไม่เตรียมสมุดหนังสือในบางวิชา...” (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สนนากลุ่ม. 2552)

“...ในกรณีที่นักเรียนที่มีปัญหามาก ๆ ก็คิดว่าการโทรศัพท์หาผู้ปกครองทันทีเลย น่าจะดีเพราะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วแล้วก็สะดวกดีด้วย เพราะถ้าเรียกผู้ปกครองมาชี้แจงคงลำบากนะเพราะทุกคนก็ต้องทำงาน...” (ครูคนที่ 2, สนนากลุ่ม. 2552)

“...ผอ.ขอเพิ่มเติมว่าการติดต่อสื่อสารต้องรวดเร็วด้วย เช่น โทรศัพท์หาผู้ปกครองในกรณีที่เด็กมีปัญหานักจะได้แก้ไขทันที...” (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สนนากลุ่ม. 2552)

“...อยากให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงแนวทางการเรียนการสอน การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน...” (ครูคนที่ 6, สนนากลุ่ม. 2552)

2. นักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ไม่มีความรับผิดชอบในการทำการบ้านให้เสร็จ หยุดเรียนบ่อย สาเหตุมาจากครูดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนนักเรียนต่อห้องมีจำนวนมาก ผู้ปกครองขาดความสนใจดูแลการทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบหมาย เนื่องจากสภาพครอบครัวของนักเรียนเป็นครอบครัวแตกแยก บิดามารดาหย่าร้างกัน ทำให้นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่ เรื่องความเป็นอยู่ การเรียน การทำการบ้าน และความรับผิดชอบอื่น ๆ นักเรียนจะอยู่ในความอุปการะดูแลของผู้สูงอายุ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ ที่เลี้ยงดูแบบสบาย ๆ ตามใจไม่เอาจริงเอาจัง จึงทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกการทำงานและความรับผิดชอบ ขาดความขยันอดทนต่อการเรียนแต่จะสนใจดูโทรทัศน์มากกว่า ผู้ปกครองขาดความตระหนักไม่เห็นความสำคัญของกฎระเบียบของโรงเรียน มาส่งนักเรียนสาย ซึ่งที่ประชุมร่วมกันเสนอแนวทางการเสริมสร้างคือ ให้เสริมแรงเพื่อจูงใจให้เกิดความสำเร็จและตรงเป้าหมาย เพิ่มการเอาใจใส่ดูแลนักเรียนจากโรงเรียนและบ้าน ครูและผู้ปกครองร่วมมือตรวจสอบงานที่มอบหมายหรือการบ้าน และสร้างความตระหนักปลูกฝังความรับผิดชอบจากบ้านจากโรงเรียน

“...ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีจำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีจำนวนมาก สภาพพื้นฐานของนักเรียนที่มีภูมิหลังทางครอบครัวที่ค่อนข้างขัดสนและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน จากเรื่องเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนรู้เพราะจำนวนนักเรียนมาก ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึงจึงอยากขอความร่วมมือจากผู้ปกครองช่วยอีกทางหนึ่ง สภาพทางครอบครัวพ่อแม่จะแยกทางกัน นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่ทั้งความเป็นอยู่ กิริยามารยาท การเรียนรู้ การทำการบ้าน และความรับผิดชอบอื่น ๆ สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่เป็นสิ่งจูงใจมากมายไปในทางที่ไม่ดีไม่ควร ทำให้นักเรียนไม่สนใจในการเรียนรู้ ขาดความรับผิดชอบด้านการเรียน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งการเลี้ยงดูบุตรหลานในปัจจุบันนักเรียนไม่ได้รับผิดชอบให้มีงานประจำทำในครอบครัวจึงทำงานไม่เป็น...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...จำนวนของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนมากในแต่ละห้อง ทำให้บางครั้งการดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้เด็กที่เรียนหนังสือช้าไม่สนใจทำงานที่ครูมอบหมาย...” (ครูคนที่ 5, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ใช่ถ้าครูตรวจชิ้นนักเรียนที่เรียนอ่อนและช้าจะไม่ทำเลย ชอบเล่นชอบคุย พอครูเรียกเก็บงานก็จะรีบทำรีบเขียน ทำให้ทำงานผิดพลาดและทำงานไม่เรียบร้อย...” (ครูคนที่ 3, สทนากลุ่ม. 2552)

“...เรื่องความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ เวลาที่ครูสั่งการบ้านจำนวนไม่ได้มากมาย แต่นักเรียนส่วนใหญ่จะคิดนิสยัควันประกันพรุ่ง รอกลับไปทำที่บ้าน จะมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่จะรีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนกลับบ้าน...” (ครูคนที่ 5, สทนากลุ่ม. 2552)

“...พฤติกรรมขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ขาดความรับผิดชอบในการทำการบ้านของเด็กด้านนี้ ครูมีการประสานไปทางผู้ปกครองหรือเปล่าว่าผู้ปกครองมีความสนใจในการดูแลเรื่องการบ้านหรือไม่...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ปัญหาผู้ปกครองมาส่งนักเรียนช้าและหยุดเรียนบ่อย ทำให้นักเรียนเกิดความงี้เกียจเพราะเรียนไม่ทันเพื่อน...” (ครูคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2552)

“...เห็นด้วยกับครูที่ว่าผู้ปกครองควรดูแลลูกของตนอีกทางหนึ่ง เพราะการรับผิดชอบเอาใจใส่นั้น ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบมากกว่า และเป็นไปได้ยากที่ครูจะรับผิดชอบดูแลเอาใจใส่เด็กที่มากกว่า 45 คนได้อย่างทั่วถึง...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ผมคิดว่าการฝึกเด็กนักเรียนควรเริ่มสอนมาจากบ้านก่อน เพราะพ่อแม่เป็นคนใกล้ชิดเขา เวลาอยู่บ้านแล้วก็เป็นตัวแบบที่ดีให้เขาเห็น อย่างบ้านผมสอนให้ช่วยงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2552)

“...เป็นการเอาใจใส่ดูแลมาจากบ้านก่อน พุดง่าย ๆ คือ สร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบจากทางบ้านและโรงเรียนใช้หรือเปล่า...” (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ประเด็นนี้ควรใช้แนวทางสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบจากทางบ้านและโรงเรียน...” (ผู้อำนวยการโรงเรียน, สทนากลุ่ม. 2552)

“...เพิ่มการเอาใจใส่ดูแลให้มากขึ้นทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน...” (ครูคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2552)

3. นักเรียนขาดความขยันอดทนต่อการเรียน นักเรียนมักหลุดออกจากการนั่งในเวลาเรียน ขาดความตั้งใจฟังเวลาครูอธิบายหรือสั่งงาน พุดคุยเสียงดัง ขาดสมาธิในการเรียน มีความต้องการเล่นตามวัยและวุฒิภาวะของเด็ก เช่น การเล่นกับเพื่อนที่ทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว การสนใจของเล่นต่าง ๆ ที่นำมาจากบ้าน เป็นต้น ซึ่งที่ประชุมเสนอแนวทางการเสริมสร้างคือ ใช้การเสริมแรงจูงใจให้เกิดความสำเร็จตรงเป้าหมายจากผู้ปกครองและครู เพิ่มความเอาใจใส่ดูแลจากบ้านจากโรงเรียน

“...นักเรียนจะทำงานไม่เสร็จในชั่วโมงเพราะจดงานไม่เสร็จ ไม่ตั้งใจฟังครูอธิบาย ห่วงเล่นมากกว่าเรียน...” (ครูคนที่ 5, สทนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนงี้เกียจเขียนหนังสือแต่ละสนใจอย่างอื่น เช่น เล่นและคุยเวลาที่ครูสอนหรือครูอธิบาย ทำให้ทำงานที่ครูสั่งไม่ทันส่งในชั่วโมง แล้วงานก็จะสะสมมากขึ้นเรื่อย ๆ ครูต้องคอยดักเตือนประจำ...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...เหมือนประเด็นที่ผ่านมาคือ ให้การเสริมแรงจูงใจกับนักเรียน ผู้ปกครองและครูเพิ่มการเอาใจใส่ดูแลให้มากขึ้น...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ครูและผู้ปกครองควรให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน เช่น คะแนน ดาว หรือคำชมเชย เป็นต้น เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนขยันเรียนมากยิ่งขึ้น...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...จากการสังเกตเวลาครูสอนหรืออธิบาย นักเรียนขาดสมาธิในการฟังในการทำงาน ชอบคุยกับเพื่อน ขาดความพร้อมในการเรียนโดยเฉพาะช่วงการเปลี่ยนชั่วโมงในวิชาถัดไป...” (ครูคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2552)

“...การบ้านจะทำไป ดูหนังไป ทำให้ใช้เวลาในการทำงานนานมาก เด็กจะขี้เกียจ...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สทนากลุ่ม. 2552)

“...มักจะเห็นผู้ปกครองมาส่งลูกขึ้นห้องเรียนเมื่อนักเรียนเข้าห้องเรียนกันหมดแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ปกครองหน้าเดิมนักเรียนคนเดิม...” (ครูคนที่ 3, สทนากลุ่ม. 2552)

“...พ่อแม่บอกกล่าวอะไรก็ไม่ค่อยเชื่อฟัง ตรงกันข้ามหากเป็นวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ลูกตื่นนอนแต่เช้าเพื่อมาดูการ์ตูนได้โดยไม่ต้องปลุก...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนก็เกียจเขียนหนังสือแต่จะสนใจอย่างอื่น เช่น เล่นและคุยเวลาที่ครูสอน หรือครูอธิบาย ทำให้ทำงานที่ครูสั่งเสร็จไม่ทันตามเวลากำหนด ครูต้องคอยตักเตือนประจำ นอกจากนี้ยังทำงานไม่เรียบร้อยด้วย...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ผลงานของเด็กจะแยกเป็น 2 กลุ่ม เวลาแจกในห้องเรียนกลุ่มผิดพลาดจะเรียก มาคุยตัวต่อตัวแล้วให้ทำใหม่จนกว่าจะเสร็จสมบูรณ์ กลุ่มที่ดีจะยกย่องชมเชยในชั้นเรียน...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...จะเน้นตรวจงานนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาก่อนเพื่อตรวจดูว่าทำถูกหรือผิด ถ้าผิด จะสอนใหม่จนกว่าจะเข้าใจหรือบางทีให้เด็กเก่งสอนแทน...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2552)

4. นักเรียนขาดความพยายามปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกหัด นักเรียนขาดทักษะในการเรียน เช่น การเขียนหนังสือ เพราะจะมีนักเรียนที่ไม่ได้ผ่านการเรียนในระดับชั้นอนุบาลมาก่อน หรือเกิดจากความสับสนพร่าของนักเรียน ซึ่งที่ประชุมเสนอแนวทางการเสริมสร้างคือ การเพิ่มความเอาใจใส่ ดูแลจากบ้านจากโรงเรียน

“...นักเรียนที่เข้ามาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่นักเรียนจะมีปัญหา เรื่องการเขียนหนังสือ เพราะว่าเด็กบางคนไม่ได้เรียนในชั้นอนุบาลมาก่อนก็มี ทำให้เขียนผิดบ่อย ๆ เช่น พ.ศ.เป็น พ.ค. หรือการเขียนตัวหนังสือกลับ เป็นต้น ซึ่งบางครั้งครูให้แก้ไขใหม่ก็ยังเขียนผิด เหมือนเดิม ...” (ครูคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนมีความสับสนในการทำแบบฝึกหัด เพราะต้องการทำให้เสร็จโดยเร็ว การเขียนข้อความสะอาดเรียบร้อยและเป็นระเบียบ ครูต้องคอยเรียกมาแก้ไขเสมอ...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนนี้เกียจและชอบคุยเวลาทำงาน พอครูเรียกตรวจงานจะรีบเขียนจนและเขียนผิดเขียนถูกเป็นประจำ...” (ครูคนที่ 6, สทนากลุ่ม. 2552)

“...อยากให้ผู้ปกครองช่วยดูแลเกี่ยวกับการบ้านหรือแบบฝึกหัดที่ครูให้ทำ ช่วยสอนหรือฝึกนักเรียนในเรื่องการเขียนหนังสือบ้าง จะช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเรียนได้...” (ครูคนที่ 5, สทนากลุ่ม. 2552)

5. นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงเวลา เกิดจากสติปัญญาและความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน เมื่อเจอปัญหาเกี่ยวกับการเรียน เช่น การอ่านหนังสือ การเขียนหนังสือ เป็นต้น ทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจและท้อถอย กลายเป็นความเบื่อเกียจคร้าน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และไม่แก้ปัญหาคด้วยตนเอง ซึ่งที่ประชุมได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างคือ ใช้การเสริมแรงจูงใจให้เกิดความสำเร็จและตรงเป้าหมายจากผู้ปกครองและครู เพิ่มการเอาใจใส่ดูแลจากโรงเรียนและบ้าน ครูและผู้ปกครองร่วมมือตรวจสอบงานหรือการบ้านที่มอบหมาย

“...นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังมีความจำในระยะสั้น ดังนั้นสิ่งที่ครูมอบหมายให้มักยังไม่สำเร็จในหลายกรณี เช่น การส่งงาน หน้าที่ความรับผิดชอบในห้องเรียน ครูจะต้องพูดซ้ำบ่อย ๆ อย่างน้อยเป็นเวลา 2 เดือน ติดต่อกันนักเรียนจะจำได้และปฏิบัติตามในสิ่งที่ครูต้องการให้เกิด...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...สภาพการเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครองในปัจจุบัน ด้วยความรักความเอาใจอย่างมาก ภาระต่าง ๆ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะทำเอง เด็กมีหน้าที่ดูแลตัวเองอย่างง่าย ๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาความรับผิดชอบดังนี้ คือ นักเรียนไม่เคยมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบจนเคยชินมาจากบ้าน เพราะถ้าไม่ทำเดี๋ยวผู้ปกครองก็ต้องทำ และงานที่ครูมอบหมายให้ไม่เสร็จทันกำหนด เด็กมักจะโทษผู้ปกครองทันทีว่าไม่เตือน ไม่บอก ไม่จัดให้ เป็นต้น ไม่รู้สึกรับผิดชอบของตนเอง การแก้ปัญหาคขาดความรับผิดชอบที่น่าจะได้ผลดี และส่งผลให้เด็กตัดสินใจรับผิดชอบไปจนเป็นผู้ใหญ่ คือ การทำความเข้าใจระหว่างครูและผู้ปกครองเมื่อมีการประชุมทุกครั้ง รวมทั้งการให้แรงเสริมทางบวกสำหรับเด็กที่มีความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ เช่น การยกย่องชมเชย การให้รางวัลเล็กน้อยในบางโอกาส เป็นต้น...” (ครูคนที่ 5, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ควรมีการสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับแบบฝึกหัด เช่น ยากหรือง่าย...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สทนากลุ่ม. 2552)

“...นักเรียนมักไม่ค่อยส่งงานตามกำหนดและไม่พยายามแก้ปัญหาในการเรียนด้วยตนเอง ต้องให้ผู้ปกครองเตือนรื้อนนำสมุดงาน หนังสือ หรืออุปกรณ์การเรียนมาส่งให้ที่โรงเรียน และมีบางส่วนที่ไม่ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่ม วิธีแก้ปัญหาทั้งครูและผู้ปกครองจึงจำเป็นต้องฝึกฝนความสำนึกในการทำงาน โดยการกวดขันเข้มงวดให้ได้กมีวินัยในตนเองและฝึกวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยการทำงานช้าเนื่องจากไม่ทำงานตามกำหนด...” (ครูคนที่ 6, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ครูจะสร้างเงื่อนไขในการส่งงาน ส่งการบ้านโดยกำหนดระยะเวลาส่งงานเพื่อให้โอกาสนักเรียนที่เขียนช้าได้มีเวลาไม่เร่งรีบจนเกินไป โดยเฉพาะช่วงเวลาเรียนที่ติดกับช่วงรับประทานอาหารกลางวัน และให้นักเรียนส่งครูหลังจากกินข้าวเสร็จ...” (ครูคนที่ 4, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ผู้ปกครองอยากให้โรงเรียนจัดทำสมุดจดการบ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสตรวจสอบและติดตามการบ้านหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ทางบ้านต้องกวดขันด้วยพจนนักเรียนกลับถึงบ้าน ผู้ปกครองต้องสอบถามเรื่องการบ้าน งานบางอย่างผู้ปกครองสามารถที่จะสอนได้จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สทนากลุ่ม. 2552)

“...เรื่องการตรวจการบ้านหรือตรวจงานครูต้องรีบตรวจทันที เพราะจะได้ทราบว่าใครอ่อนตรงไหนควรแก้ตรงไหน ที่ทำผิดแล้วแนะนำให้ไปแก้ไขทันที...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ผู้ปกครองควรดูแลเรื่องการบ้านที่บ้าน ส่วนทางโรงเรียนครูต้องตรวจการบ้านและเสริมแรงโดยการชมเชยหรือให้รางวัล ส่วนแนวทางที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาเรื่องนี้ คือ ครูและผู้ปกครองร่วมมือตรวจสอบงานและการบ้านอย่างสม่ำเสมอ...” (ครูคนที่ 6, สทนากลุ่ม. 2552)

“...ครูควรมีการติดต่อรายเดือน เช่น การรายงานพฤติกรรมรายเดือนให้ผู้ปกครองได้ทราบความเป็นอยู่ ความสำเร็จของนักเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดูแลเพิ่มมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สทนากลุ่ม. 2552)

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ ครูและผู้ปกครองต้องคอยบอกทุกเรื่องตลอดเวลา โดยเฉพาะเรื่องการจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน การจัดตารางเรียนในแต่ละวันและการทำการบ้าน ซึ่งผู้ปกครองและครูต้องคอยสอบถามอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมักใช้เวลาว่างเล่นกับเพื่อนหลังจากกลับไปถึงบ้าน มักจะเล่นเกมเป็นเวลานานและดูโทรทัศน์

“...นักเรียนกลับจากโรงเรียนจะเล่นกับน้องก่อน ทำการบ้านตอนมืดหรือรอให้พ่อแม่กลับจากทำงาน บางวันก็กลับต้องทำตอนเช้า...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...เด็กจะไม่มีควมรับผิดชอบต้องคอยบอกทุกวัน ก่อนนอนให้เตรียมอุปกรณ์และจัดตารางเรียน ถ้าวินไหนผู้ปกครองลืมบอกก็ทำให้นักเรียนลืมได้...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนไม่ค่อยมีระเบียบวินัยเท่าที่ควร บางครั้งยังไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง ต้องการไปวิ่งเล่นกับเพื่อน ดูโทรทัศน์ เล่นเกม ต้องคอยเตือนบ่อย ๆ...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...กลับบ้านต้องคอยถามว่าการบ้านมีไหม ทำหรือยัง นักเรียนจะไม่ค่อยสนใจการจัดกระเป๋านักเรียน การเตรียมดินสอและดินสอสี...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...เด็กไม่ค่อยรู้จักหน้าที่ของตนเองในงานที่ได้รับมอบหมายและไม่มีระเบียบของตนเอง บางครั้งลืมนำการบ้านไปส่งครูหรือนำกลับไปที่บ้าน มีการลืมบ่อย ๆ ขาดความใส่ใจและสนใจในเรื่องการเรียน...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

จากการสนทนากลุ่มของผู้ร่วมวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและการวิเคราะห์สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยระดมความคิดเห็น ในการเสนอแนะแนวทางการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมินบุรี กรุงเทพมหานคร ทำให้ได้แนวทางการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ตามข้อสรุปของที่ประชุมได้ดังนี้

1. การสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนการสอน และการจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน
2. การสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบจากทางบ้านและโรงเรียน
3. การเสริมแรงจูงใจให้เกิดความสำเร็จตรงเป้าหมายจากผู้ปกครองและครู
4. การเพิ่มความเอาใจใส่ดูแลจากบ้านจากโรงเรียน
5. ครูและผู้ปกครองร่วมมือตรวจสอบงานและการบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำแนวทางการสร้างเสริมความรับผิดชอบทั้ง 5 แนวทาง มาวางแผน จัดกิจกรรมสร้างเสริมความรับผิดชอบ พร้อมกำหนดตัวชี้วัด วิธีเก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ตารางที่ 4.1 แนวทางการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนนันทบุรีวิทยานันท์ 2
ปีการศึกษา 2552 (วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2552 – วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553)

ความรับผิดชอบ ของนักเรียน	แนวทาง	ตัวชี้วัด	วิธีเก็บ ข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล
1. การเตรียม ความพร้อมใน การเรียนรู้และ ปฏิบัติงาน	- การสื่อสารระหว่างครู กับผู้ปกครองเพื่อชี้แจง แนวทางการเรียนการ สอนและการจัดเตรียม อุปกรณ์การเรียน	- นักเรียนจัดเตรียม อุปกรณ์การเรียน ด้วยตนเองอย่าง สม่ำเสมอ	สังเกต สัมภาษณ์	ผู้ปกครอง ครู
2. การเอาใจใส่ ต่อการเรียน	- การปลูกฝังความ รับผิดชอบจากที่บ้าน และ โรงเรียน	- นักเรียนทำงาน การบ้านและ แบบฝึกหัดตามที่ครู มอบหมายด้วยความ ตั้งใจ จนสำเร็จ พร้อมส่งตรงเวลา	สังเกต สัมภาษณ์	ผู้ปกครอง ครู
3. ความขยัน อดทนเรียน	- การเสริมแรงใจให้ เกิดความสำเร็จและตรง เป้าหมายจากผู้ปกครอง และครู	- นักเรียนเรียนด้วย ความกระตือรือร้น มีความสุขและ สนุกสนาน	สังเกต สัมภาษณ์	ผู้ปกครอง ครู
4. ความพยายาม ปรับปรุงแก้ไข แบบฝึกหัด	- การเพิ่มความเอาใจใส่ ดูแลจากบ้านจาก โรงเรียน	- นักเรียนภูมิใจและ มั่นใจกับการทำ แบบฝึกหัด การบ้าน และงานที่มอบหมาย	สังเกต สัมภาษณ์	ผู้ปกครอง ครู
5. การส่งงานที่ ได้รับมอบหมาย ตรงเวลา	- ครูและผู้ปกครอง ร่วมมือตรวจสอบงาน แบบฝึกหัดและการบ้าน	- นักเรียนส่งงาน การบ้านและ แบบฝึกหัดอย่าง สม่ำเสมอและ ตรงเวลา	สังเกต สัมภาษณ์	ผู้ปกครอง ครู

หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำแนวทางการสร้างเสริมความรับผิดชอบ มาสร้างกิจกรรมสำหรับสร้างเสริมและพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมสำรวจตัวเอง กิจกรรมบทเพลงแห่งสติ กิจกรรมการให้คำปรึกษาและแนะนำ และกิจกรรมดาวแห่งความดี ตามแนวทางการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีระยะเวลาเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ดังนี้

ตาราง 4.2 กิจกรรมที่นำมาสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ชื่อกิจกรรม	แนวคิดของกิจกรรม
1. กิจกรรมสำรวจตัวเอง	- เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเตรียมความพร้อมในการเรียนและอุปกรณ์การเรียนอย่างต่อเนื่องทุกวัน โดยมีครูและผู้ปกครองดูแลอย่างสม่ำเสมอ
2. กิจกรรมบทเพลงแห่งสติ	- เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาสติควบคู่กับการใช้ปัญญา ทำให้นักเรียนมีความพร้อมและมีสมาธิในการเรียนรู้ มีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบ
3. กิจกรรมการให้คำปรึกษาและแนะนำ	- เป็นกิจกรรมให้บริการคำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้ปกครองในการสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียน โดยมีการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งครูและผู้ปกครองสามารถสื่อสารผ่านการใช้โทรศัพท์ การใช้จดหมาย การมาพบกับครูประจำชั้น การบันทึกในสมุดเด็กดี หรือวิธีการอื่น ๆ เป็นต้น
4. กิจกรรมดาวแห่งความดี	- เป็นกิจกรรมการเสริมแรงจูงใจจากผู้ปกครองกับครูและการเพิ่มความเอาใจใส่ดูแล ร่วมมือตรวจสอบเรื่องการเรียนรู้และการบ้านของนักเรียน

จากการร่วมกันการวางแผนปฏิบัติการแก้ปัญหา ทำให้ได้กิจกรรมการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนและกิจกรรมของผู้ปกครอง ตามรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมที่นำมาสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน บางกิจกรรมนักเรียนปฏิบัติที่บ้าน และบางกิจกรรมปฏิบัติอยู่ที่โรงเรียน ได้แก่

1. **กิจกรรมสำรวจตัวเอง** ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนกิจวัตร กิจกรรมประจำวัน เพื่อสร้างนิสัยความรับผิดชอบ โดยมีแนวทางการปฏิบัติคือ

1.1 นักเรียนบันทึกการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลงในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ เช่น การเตรียมหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนก่อนมาโรงเรียนและก่อนครูเข้าสอน นักเรียนทำการบ้านก่อนออกไปเล่น การส่งงานแบบฝึกหัดและการบ้านตรงเวลา เป็นต้น

1.2 นักเรียนขอดาวและคะแนนจากครูและผู้ปกครอง หลังจากได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

1.3 ครูและผู้ปกครองสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมกับบันทึกการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ๆ ที่เกิดขึ้นในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์

2. **กิจกรรมบทเพลงแห่งสติ** ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสติควบคู่กับการใช้ปัญญา ทำให้นักเรียนมีความพร้อมและมีสมาธิในการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

2.1 ครูประจำชั้นชี้แจงกับนักเรียนเกี่ยวกับปฏิบัติกิจกรรมบทเพลงแห่งสติ

2.2 นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนด้วยเพลงดอกไม้บาน

2.3 ครูสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์

กิจกรรมผู้ปกครอง

1. **กิจกรรมการให้คำปรึกษาและแนะนำ** ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการคำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียน โดยมีการ

สื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1.1 ผู้ปกครองและครูสามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาหารือกันได้ตลอดเวลา เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม โดยสื่อสารผ่านการโทรศัพท์ การใช้จดหมาย การมาพบกับครูประจำชั้น การบันทึกในสมุดเด็กดีประจำสัปดาห์ และหรือวิธีอื่น ๆ

1.2 ผู้ปกครองและครูร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมกับการบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้น

2. กิจกรรมดาวแห่งความดี ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองกับครูร่วมกันเสริมแรงจูงใจให้นักเรียนการเพิ่มความเอาใจใส่ดูแลร่วมมือตรวจสอบการเรียนและการทำบ้านของนักเรียน และพฤติกรรมความเอาใจใส่ต่อการเรียน การตั้งใจทำงาน แบบฝึกหัดและการบ้าน ความขยันอดทนเรียน การเตรียมความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.1 ผู้ปกครองและครูชื่นชมนักเรียนในการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของนักเรียน

2.2 ผู้ปกครองและครูให้ดาวและคำพุดดี ๆ ในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์

2.3 ผู้ปกครองและครูร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมกับการบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

หลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ออกแบบสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนแล้ว จึงร่วมกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามแผนและเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสรุปแผนการดำเนินงานสร้างเสริมความรับผิดชอบให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกันอีกครั้ง ได้แก่ กำหนดระยะเวลาลำดับขั้นตอนของกิจกรรม และบทบาทของผู้ร่วมวิจัยตามแผนการดำเนินวิจัยดังนี้

ตาราง 4.3 แผนการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนมินบุรี กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

กิจกรรม	การดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
กิจกรรม สำรวจตัวเอง	1. ครูประจำชั้นชี้แจงวิธีการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ให้นักเรียนทราบ เช่น การเตรียมหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนก่อนมาโรงเรียนและก่อนครูเข้าสอน นักเรียนทำการบ้านก่อนออกไปเล่น การส่งงานแบบฝึกหัดและการบ้านตรงเวลา เป็นต้น 2. ครูและผู้ปกครองให้ดาวกับคะแนนเมื่อนักเรียนปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันสำเร็จ 3. ครูและผู้ปกครองร่วมกันสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนพร้อมกับบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 4. ครูและผู้ปกครองประเมินผลการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียน	เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	ครู และ ผู้ปกครอง
กิจกรรมบท เพลงแห่งสติ	1. ครูประจำชั้นชี้แจงกับนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมบทเพลงแห่งสติ 2. นักเรียนปฏิบัติตามการนั่งสมาธิก่อนเรียน 3. ครูให้ดาวกับคะแนนเมื่อนักเรียนปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันสำเร็จ 4. ครูสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมกับบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 5. ครูและผู้ปกครองประเมินผลการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียน	เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	ครู และ ผู้ปกครอง

กิจกรรม	การดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
กิจกรรมการให้คำปรึกษาและแนะนำ	1. ชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนโดยมีการสื่อสารดังนี้ - การโทรศัพท์ - การใช้จดหมาย - การมาพบกับครูประจำชั้น - การบันทึกในสมุดเด็กดีประจำสัปดาห์ 2. ครูสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 3.ครูและผู้ปกครองประเมินผลการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียน	เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	ครู และ ผู้ปกครอง
กิจกรรมดาวแห่งความดี	1.ชี้แจงความเข้าใจระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมแรงใจ 2. ครูและผู้ปกครองชื่นชมนักเรียนในการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันที่กำหนดให้ 3.ครูและผู้ปกครองใส่ดาวและคำพุดดี ๆ ในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ 4. ครูและผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม 5. ครูและผู้ปกครองประเมินผลการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียน	เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553	ครู และ ผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผนการแก้ปัญหา

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหาลงสู่การปฏิบัติจริง โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 เมื่อทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันในวิธีการมีส่วนร่วมตามกรอบแนวทางการสร้างความรับผิดชอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว ซึ่งบางกิจกรรมนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติที่โรงเรียนหรือบางกิจกรรมนักเรียนปฏิบัติที่บ้าน ในบางกิจกรรมครูและผู้ปกครองเป็นผู้ปฏิบัติ พร้อมทั้งทำการสังเกต บันทึกผลการปฏิบัติงาน และเก็บข้อมูลเพื่อนำไปประเมินและสรุปผลในขั้นตอนต่อไป

จากการปฏิบัติตามแผนสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนครั้งนี้ ครูและผู้ปกครองได้ร่วมกันปฏิบัติตามกิจกรรมที่เกิดจากแนวทางที่ได้ร่วมกันเสนอแนะ ได้แก่ กิจกรรมสำรวจตัวเอง กิจกรรมบทเพลงแห่งสติ กิจกรรมการให้คำปรึกษาแนะนำ และกิจกรรมดาวแห่งความดีตามรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมสำรวจตัวเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้รับการฝึกการปฏิบัติกิจวัตร เพื่อสร้างนิสัยความรับผิดชอบโดยมีแนวทางการปฏิบัติคือ นักเรียนบันทึกสิ่งที่ปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ด้วยตนเอง โดยมีครูและผู้ปกครองคอยดูแลเอาใจใส่ และสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน

“...ก่อนนอนลูกก็จะเตรียมสมุด หนังสือเรียน การบ้านให้ครบทุกวิชาใส่ในกระเป๋า ให้เรียบร้อย เตรียมดินสอ ไม้บรรทัด ขยางลบ แต่บางวันคุณแม่ไม่ได้ตรวจดู ลูกก็ลืมบางอย่างใส่กระเป๋า...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกกลับจากโรงเรียนจะรีบทำการบ้านทันที ทำให้สบายใจไม่ต้องพูดมากเหมือนที่ผ่านมา...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...เมื่อก่อนกลับมาบ้านจะออกไปเล่นก่อนแล้วค่อยกลับมาทำการบ้าน แต่เดี๋ยวนี้จะรีบทำการบ้านให้เสร็จ หลังจากนั้นได้เตรียมจัดหนังสือ เตรียมกล่องดินสอใส่กระเป๋าอย่างเรียบร้อย...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกจะตรวจเช็คอุปกรณ์การเรียนและหนังสือ หลังจากทำการบ้านเสร็จในตอนเย็น ส่วนดินสอจะเหลาเตรียมไว้เลขตามที่คุณครูบอก สิ่งที่คุณครูทำก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีช่วยผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง ทำให้ลูกรู้จักจัดเตรียมหนังสือ อุปกรณ์การเรียนทุกวัน และตั้งใจให้ผู้ปกครองดูสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สังเกต. 2553)

“... ลูกจะถามการบ้านเวลาไม่เข้าใจ หรืออ่านคำที่จำไม่ได้ สะกดยาก ๆ ผู้ปกครองได้ดูแล ได้สอนลูกแก้ปัญหาและวิธีคิด...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...เด็กกลับมาบ้านจะรีบทำการบ้านทันที หน้าไหนการบ้านยากก็จะเว้นไว้รอให้คุณแม่มาสอนให้ค่ะ จะทำการบ้านหน้าที่คิดว่าทำได้ไปก่อน พอคุณพ่อคุณแม่กลับมาดูจะเอาการบ้านหน้าที่ยากมาถามค่ะ คุณแม่จะช่วยสอนลูกค่ะ...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

2. กิจกรรมบทเพลงแห่งสติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสติควบคู่กับการใช้ปัญญา จึงทำให้นักเรียนมีความพร้อมและมีสมาธิในการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ ซึ่งนักเรียนจะนั่งสมาธิด้วยเพลงดอกไม้บานก่อนเรียนทุกครั้ง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียน จากนั้นครูสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมกับบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพบว่า นักเรียนมีความพยายามนั่งสมาธิและเริ่มจัดระเบียบของตนเองได้ดีขึ้น มีความพยายามตั้งใจฟังครูสอนหรืออธิบาย

“...ครูจะให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนและสังเกตดูว่านักเรียนทุกคนพร้อมที่จะเรียนหรือยัง จะใช้เวลา นั่งตามสภาพความพร้อม ซึ่งบางครั้งจะใช้เวลา นั่งประมาณสัก 5 นาที ช่วงนั่งสมาธิจะอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัยและเรื่องอื่นๆ ตามมาด้วย...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนพยายามนั่งสมาธิตามเพื่อนและทำตามคำสั่งของครู พยายามจัดระเบียบวินัยของตนเอง และมีสมาธิลุกเดินออกจากที่นั่งน้อยลง...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“... ลูกจะเล่าให้ฟังว่าก่อนเรียนครูให้นั่งสมาธิและเขาก็ทำได้ ขอขอบคุณครูครับที่ช่วยอบรมสั่งสอน...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

3. กิจกรรมการให้คำปรึกษาและแนะนำ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบต่อให้กับนักเรียน โดยมีการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ ด้วยความสะดวกและรวดเร็ว โดยใช้การสื่อสารผ่านการโทรศัพท์ การใช้จดหมาย การมาพบกับครูประจำชั้น การบันทึกในสมุดเด็กดีประจำสัปดาห์หรือวิธีอื่น ๆ

“...ครูจะเชิญผู้ปกครองมาพบหรือการพูดทางโทรศัพท์ เพื่อพูดคุยแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลนักเรียนของผู้ปกครอง เช่น ให้นักเรียนจัดเตรียมหนังสือและอุปกรณ์การเรียน การเอาใจใส่ดูแลการทำการบ้านของนักเรียนและเรื่องอื่น ๆ...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ขอบคุณครูมากค่ะที่มีสมุดบันทึกเด็กดีมาให้นักเรียน ทำให้ได้ทราบเรื่องการเรียน ความประพฤติของลูกเวลาอยู่โรงเรียนและติดต่อสื่อสาร ได้สะดวกดี ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลามาพบครูประจำชั้นเพราะต้องทำงานค่ะ...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมไปพบครูประจำชั้นในตอนเช้าก่อนเคารพธงชาติ เพื่อปรึกษาขอคำแนะนำ เมื่อลูกมีปัญหา ทำให้เข้าใจได้ตรงกันในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนครับ...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...กิจกรรมบันทึกเด็กดีแนบมากับการบ้านดีที่สุด เพราะได้ตรวจสอบเรื่องการเรียน และนักเรียนได้บันทึกทุกวัน เป็นการฝึกความรับผิดชอบได้ดีมาก...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...การแจ้งเรื่องการเรียนการเตรียมอุปกรณ์ถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะนักเรียนจะได้พร้อมในการเรียนและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง ทำให้ผู้ปกครองได้รับทราบแนวทางการเรียน การสอนและเรื่องอื่นด้วย...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

“...ใช้การโทรศัพท์หาผู้ปกครองทันที ถ้ามีปัญหาทุก ๆ นักเรียนจะได้รับการแก้ไข ได้อย่างรวดเร็ว...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...เรียกผู้ปกครองมาพบเพื่อพูดคุยแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียนร่วมกัน...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...การสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ผมจะใช้การโทรศัพท์รวดเร็วดี ผลที่เกิดขึ้น คือ ลูกมีความกลัวต่อการทำผิดมีดะวังในเรื่องการเรียน การปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบ...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...การเขียนลงในสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์ ที่คุณครูจัดมาให้แน่นดีมาก เพราะผมจะไม่มีเวลาไปพบคุณครู...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...การบันทึกของครูทำให้ผู้ปกครองได้ทราบพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ที่โรงเรียน และการบันทึกของผู้ปกครองทำให้ครูรับรู้พฤติกรรมนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน เด็กเกิดความซื่อสัตย์ ต่อตัวเองและผู้อื่น...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ใช้การโทรศัพท์ถามบอกเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนทันทีที่มีปัญหา มีผู้ปกครอง บางคนจะโทรถามเหมือนกัน ทำให้สามารถปรึกษากันได้...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...การโทรศัพท์เป็นวิธีติดต่อได้รวดเร็ว นักเรียนไม่สามารถโกหกได้เพราะเป็นการติดต่อโดยตรง...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...ถ้านักเรียนเริ่มมีปัญหาจะเขียนลงในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ และติดต่อโดยตรงอย่างรวดเร็วทางโทรศัพท์ เพื่อขอความร่วมมือในการกวดขันดูแลนักเรียน...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...เวลาอยู่ที่บ้านจะสอนให้นักเรียนช่วยเหลืองานบ้านเล็กน้อย ทำให้นักเรียนเกิด ความรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่มากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...ใช้วิธีสอนโดยการพูดตักเตือนบ่อย ๆ แบบมีเหตุผล พูดซ้ำ ๆ ทำให้นักเรียนค่อย ๆ ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...คุณครูจะให้นักเรียนรับผิดชอบดูแลโต๊ะเรียนของตนเอง จัดหนังสือได้โต๊ะของตนเอง รักษาความสะอาดโต๊ะเรียนเพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ หรือให้นักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ช่วยส่งสมุดแบบฝึกหัดที่โต๊ะครู เป็นต้น...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมจะสอบถามลูกบ่อย ๆ ว่าอยู่โรงเรียนได้ทำอะไรบ้าง การเรียนในวิชาต่าง ๆ ครูสอนอะไรบ้างชอบหรือไม่...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผู้ปกครองจะสอบถามว่ามีการบ้านหรือเปล่าถ้ามีให้ทำทันที โดยมีแม่คอยให้คำปรึกษาอยู่ใกล้ ๆ ทำให้เด็กรู้หน้าที่ดี...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...ดิฉันจะถามลูกว่าวันนี้เรียนอะไรบ้าง เรียนอย่างไร มีปัญหาไหม เรียนเหนื่อยไหม ส่งงานครบหรือเปล่า สุดท้ายมีอะไรปรึกษาหรือเปล่า มีอะไรจะเล่าให้ฟังไหม จะสอบถามทุกวันเกี่ยวกับการเรียนเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเปิดใจมากขึ้น นักเรียนจะเล่าทันทีที่ไม่เข้าใจหรือไม่สบายใจ ทำให้พ่อแม่ได้รับรู้ปัญหาคำย นอกจากนั้นเด็กได้รับความสนใจจากผู้ปกครองและครู เกิดความใกล้ชิดและรับรู้พฤติกรรมเด็กโดยละเอียด นักเรียนรู้สึกได้รับความอบอุ่นและการเอาใจใส่ที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนกลับมาบ้าน...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“...เขียนสิ่งที่นักเรียนทำในแต่ละวันให้ผู้ปกครองอ่านในสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดี ประจำสัปดาห์ และสิ่งที่ครูต้องการให้ผู้ปกครองปฏิบัติกับเด็ก เช่น การดูแลเรื่องการบ้าน การอ่านหนังสือ...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...การสร้างวินัยจากที่บ้านทำให้นักเรียนเกิดความเคยชิน เมื่อเขาอยู่ในสังคมใดก็จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบได้ ผมจะฝึกลูกช่วยงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามความสามารถของเขาคิดจะทำ...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“...คุณครูจะให้นักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ช่วยส่งสมุดแบบฝึกหัดที่โต๊ะครู เป็นต้น เป็นการปลูกฝังจิตอาสาช่วยผู้อื่น...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมจะดูการบ้านที่คุณครูตรวจจะมีบางวิชาครูไม่อ่านตรวจถูกต้องจริง ๆ ผิดและบางวิชาทำแบบฝึกหัดที่โรงเรียนจะผิดเยอะพอสมควร แต่ผมถามในข้อที่ผิดเด็กก็ตอบได้ขอบคุณครับที่อธิบายให้เด็กเข้าใจ...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ครูตรวจสมุดและหนังสือทุกวันทำให้เด็กขยันทำงาน พยายามเดินเข้าไปตรวจงานของนักเรียนที่โต๊ะเลย เพื่อกระตุ้นการทำงานให้เร็วขึ้น...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...จะสอบถามว่าวันนี้มีการบ้านอะไรบ้าง เวล่านักเรียนทำการบ้านเสร็จก็จะตรวจสอบว่านักเรียนทำถูกหรือเปล่า ทำให้นักเรียนมีความรอบคอบมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...ครูโรงเรียนนี้ตรวจการบ้านดีและทางบ้านก็ดูการบ้านของเด็กทุกวัน เพื่อดูว่าทำได้หรือเปล่า ถ้าทำไม่ได้หรือไม่เข้าใจจะช่วยสอนทันที...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สันทนากลุ่ม. 2553)

“...แม่จะตรวจทานงานหรือการบ้านของนักเรียนซ้ำอีกเมื่อทำเสร็จแล้ว...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สันทนากลุ่ม. 2553)

“...เวลาลูกกลับบ้านจะขอตรวจดูสมุดการบ้าน สมุดจดงาน...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...กลับมาบ้านแม่จะตรวจดูกระเป๋าทุกครั้ง ถ้ามีการบ้านก็ให้ทำก่อนออกไปเล่น คอยดูขณะนักเรียนทำการบ้าน ถ้าทำผิดให้แก้ไขทันที...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...พอใจ พอเด็กกลับจากโรงเรียนถ้ามีข่าวสารโรงเรียน เขานำมาให้ผู้ปกครองเสมอ ทำให้ทราบการเรียนและการสอนโรงเรียนได้ตลอดเวลา ครูและผู้ปกครองได้ทราบว่าเด็กอยู่บ้านและโรงเรียนเด็กเป็นอย่างไร หรือบางทีก็โทรศัพท์หาครูประจำชั้นเพื่อถามพฤติกรรมลูกค่ะ...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สันทนากลุ่ม. 2553)

4. กิจกรรมดาวแห่งความดี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองกับครูมีการเสริมแรงใจให้กับนักเรียนในการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของตนเอง โดยครูและผู้ปกครองชื่นชมด้วยคำพูดที่ดี ๆ กับนักเรียน ให้ดาวและคะแนนในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ พบว่าผู้ปกครองและครูมีความใส่ใจในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น สังเกตได้จากการให้ดาวและคะแนนอย่างสม่ำเสมอ

“...ก่อนนอนแม่จะใส่ดาวให้นักเรียนในการเตรียมหนังสือ สมุดการบ้านให้ครบทุกวิชาและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ใส่เข้าไปในกระเป๋าให้เรียบร้อยค่ะ...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ ดูแลเอาใจใส่กับกิจกรรมของนักเรียน และการให้ดาวกับคำชมเชยแก่นักเรียน ดูได้จากบันทึกสมุดเด็กดีประจำสัปดาห์ แต่มีบางคนยังขาดความเอาใจใส่อยู่บ้าง...” (ครูคนที่ 1, สังเกต. 2553)

“...ครูจะเสริมแรงด้วยการชมเชยและให้คะแนนในความพยายามของนักเรียน เด็กจะเกิดความภูมิใจมาก...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...ให้นักเรียนทำการบ้านทันทีและฝึกให้ช่วยงานบ้านจะได้เรียนรู้งานต่าง ๆ ด้วย นักเรียนได้ช่วยผู้ปกครอง หลังจากนั้นจึงให้ดาวเมื่อทำการบ้านเสร็จและให้นักเรียนทำในสิ่งที่อยากทำ เช่น ขออนุญาตเล่นกับเพื่อน เป็นต้น ...” (ผู้ปกครองคนที่ 9, สัมภาษณ์. 2553)

“...ก่อนนอนก็จะขอตรวจดูการบ้านที่ถูก ๆ ได้ทำเสร็จแล้วว่าทำได้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าทำผิดก็จะให้แก้ไขทันทีจากนั้นจึงให้ดาวและคะแนน ...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผู้ปกครองให้ดาวในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทุกครั้งและชมเชยลูกทุกครั้ง เป็นแรงจูงใจที่ได้ผล ...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...ครูจะเสริมแรงทันทีด้วยการชมเชยพร้อมกับให้ดาวเป็นรางวัลกับนักเรียนที่ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมพุดชมเชยกับลูกโดยตรง เช่น คำว่าเก่งมาก ลูกผมจะดีใจและมีความมั่นใจมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ในช่วงโมงภาษาอังกฤษเวลาถามคำถาม เด็กมักแย่งกันตอบคำถาม ครูจะใช้วิธีบอกกับนักเรียนว่าใครน่ารักที่สุด ไม่คุยเสียงดังจะได้ตอบคำถามทันที วิธีนี้ทำให้เด็กตั้งใจเรียนขึ้นทันที...” (ครูคนที่ 4, สนทนากลุ่ม. 2553)

“...ถ้านักเรียนคนใดทำงาน แบบฝึกหัดเสร็จก่อนในช่วงโมง จะให้นักเรียนหยิบหนังสือเรียนหรือนิทานมาอ่านหน้าห้องเรียน ซึ่งนักเรียนจะชอบมาก ...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...เวลาที่นักเรียนทำการแบบฝึกหัดเสร็จเรียบร้อยจะตรวจดูทันที ถ้าข้อใดทำผิดจะอธิบายให้ฟังแล้วทำใหม่ ก่อนที่จะชมเชยและให้คะแนนหรือดาวเป็นต้น...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...เสริมแรงโดยพุดชมกับลูกโดยตรง เช่น คำว่าเก่งมาก ลูกจะดีใจและมีความมั่นใจมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมจะให้รางวัลเล็กน้อยเมื่อทำคะแนนดี หรือสนใจทำการบ้านและพาไปเที่ยวในโอกาสต่าง ๆ บางครั้งอนุญาตให้เล่นเกมได้...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผลคะแนนที่ได้จากการประเมินเป็นแรงจูงใจ ที่เกิดจากความสำเร็จที่ได้ปฏิบัติจริงของเด็ก และสิ่งที่บกร่องได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้เข้าใจตรงกันจากบ้านและ โรงเรียน...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...แม่พยายามพุดให้กำลังใจ ให้ความสนใจ และชมเวลาที่ทำดี หรือการตั้งใจเรียน การอ่านหนังสือ ลูกจะมีความภูมิใจและมีกำลังใจมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“... ทุกครั้งที่นักเรียนทำงานหรือแบบฝึกหัดถูกต้อง ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ครูจะพูดชมเชยและให้กำลังใจทันที...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“... ครูให้นักเรียนทำในสิ่งที่นักเรียนอยากทำหลังจากทำงานเสร็จแล้ว เช่น วาดรูป เล่น เกมที่อยู่ในห้องเรียน อ่านหนังสือนิทานหน้าชั้นเรียนเป็นต้น...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและสรุปผล

หลังจากที่ได้นำแผนการเสริมสร้างความรับผิดชอบนักเรียนไปปฏิบัติแล้ว ผู้วิจัยได้เชิญผู้ร่วมวิจัยมาประชุมกลุ่มเพื่อร่วมประเมินสรุปผลความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามแผนในวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2553 เวลา 9.00 น.-12.00 น. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประเมินผลความรับผิดชอบโดยใช้เกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏผลดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมและปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก คือ สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน รู้จักการจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนและหนังสือมาจากบ้านและในชั่วโมงเรียน สนใจฟังคำสั่งพร้อมกับปฏิบัติตามคำสั่งของครูทันที รู้หน้าที่และมีความกระตือรือร้นตั้งใจฟังครูสอนหรืออธิบายมากขึ้น ลูกออกจากที่นั่งน้อยลง ไม่ขออนุญาตเหลาดินสอในชั่วโมงเรียน มีสมาธิในการเรียน พร้อมทั้งจะเรียนรู้ทันที รู้จักหน้าที่ของตนเองโดยที่ผู้ปกครองหรือครูไม่ต้องคอยเตือนหรือบังคับ สามารถเรียนรู้และเข้าใจในการเรียนมากขึ้น ยกเว้นงานที่เด็กไม่เข้าใจจะรู้จักซักถาม สังเกตได้จากพัฒนาการการเรียนในวิชาต่าง ๆ มีความผิดพลาดน้อยลง การเขียนหนังสือเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ปกครองได้ปรับปรุงและรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

“...นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักเตรียมอุปกรณ์ที่จะเรียนได้ด้วยตนเอง ผู้ปกครองมีความรู้สึภาคภูมิใจในตัวนักเรียนที่มีความรับผิดชอบ...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สนทนากลุ่ม. 2553)

“...จากการสังเกตเวลาเข้าสอนในชั่วโมงจะพบว่า นักเรียนมีการจัดเตรียมหนังสือ สมุดจดงาน รู้จักเขียนวันที่เองโดยไม่ต้องบอกซ้ำ ๆ หลังจากนั้นนั่งสมาธิให้พร้อมก่อนที่จะเรียนแล้วจึงทำการสอนต่อไป ซึ่งจากการที่ฝึกแบบนี้เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนมีสมาธิทำให้สอนง่ายขึ้น...” (ครูคนที่ 1, สนทนากลุ่ม. 2553)

“...ลูกเตรียมอุปกรณ์การเรียนด้วยตัวเองทุกวันและตั้งใจทำการบ้านดี (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความกระตือรือร้น รู้จักเตรียมหนังสือเรียน สมุดขึ้นมาวางที่โต๊ะ ดินสอ ขางลบก่อนเรียนทุกวัน ไม่ขออนุญาตเหลาดินสอในช่วงโมงเหมือนเมื่อก่อน พร้อมทั้งจะเรียนรู้ ทักษะที่รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง เช่น เขียนวันที่รอ เป็นต้น...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...พอใจค่ะเพราะลูกเกิดความรับผิดชอบในงานที่ครูแต่ละคนกำหนดให้ เช่น การบ้าน การเตรียมอุปกรณ์การเรียนหรือทำกิจกรรม รู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นต้น โดยที่พ่อและแม่ ไม่ต้องคอยเตือนหรือบังคับว่าต้องทำให้สำเร็จในงานนั้น ยกเว้นงานที่เด็กไม่เข้าใจจริง ๆ ก็จะรู้จักถาม...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์กลุ่ม. 2553)

2. การเอาใจใส่ต่อการเรียน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อการเรียนอยู่ในระดับดี โดยมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ ทำการบ้านเสร็จเรียบร้อยก่อนออกไปเล่น รู้จักใช้เวลาว่างด้วยการอ่านหนังสือ ทำให้มีพัฒนาการด้านการเรียนสูงขึ้นและมีความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มมากขึ้น มีความสุขกับการเรียน สังเกตได้จากการทำการบ้านแบบฝึกหัด การเขียนและการอ่านหนังสือในวิชาต่าง ๆ มีพัฒนาการที่ชัดเจนดีขึ้น การเขียนเริ่มมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น และรู้จักซักถามเมื่อไม่เข้าใจ นอกจากนี้ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เพราะผู้ปกครองได้ดูแลอย่างใกล้ชิดจากการทำกิจกรรมร่วมกัน

“...กลับจากโรงเรียนก็ทำการบ้านทันที มีความตั้งใจมากขึ้น สังเกตจากการเขียนหนังสือที่สวยขึ้น ทำการบ้านผิมน้อยลง รู้จักถามเวลาไม่เข้าใจคำถามหรือการหาคำตอบ ทำการบ้านเสร็จจะอ่านหนังสือตามที่ครูสั่ง การเอาใจใส่ต่อการเรียนก็ทำให้มีความรู้มากขึ้น แม่รู้สึกดีและได้เรียนใหม่ไปกับลูกด้วยได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...รู้จักทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยก่อนออกไปเล่นและไม่ต้องคอยจ้ำจี้จ้ำไชลูกมากเหมือนเมื่อก่อน จะคอยแนะนำลูกในบางครั้งเท่านั้น เนื่องจากลูกรู้จักรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อการเรียน...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมสังเกตว่าลูกอ่านโจทย์เข้าใจก่อนทำและบวกลบเลขเก่งขึ้น ประสมคำเก่งขึ้น เขียนสวยขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกดีขึ้นและเข้าใจมากขึ้นจากการสอนให้ทำใหม่ในข้อที่ผิด ไม่เบื่อกับการเรียนรู้อีก...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้นเพราะอยากได้ดาวเหมือนเพื่อน พยายามทำงานให้เสร็จในช่วงหรือขออนุญาตทำตอนพักกลางวัน แล้วจึงนำไปส่งที่ห้องพักครู...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...ทำให้เด็กมีระเบียบในตัวเองและเด็กได้รู้จักพัฒนาตนเองดีขึ้นค่ะ...” (ครูคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...ก่อนหน้านี้อย่างไม่มีสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์ ลูกผมกลับจากโรงเรียนบางวันเล่นจนหลับ บางวันทำบ้างไม่ทำบ้าง แต่ตอนนี้ยังกลับมาก็ต้องทำการบ้านก่อน เป็นสิ่งที่ดีมากขอบคุณครับ...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...การปลูกฝังความรับผิดชอบในสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์ ที่คุณครูมอบให้ ทำให้เด็กกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น ไม่หนีงอแงกลับบ้านเป็นเด็กดีและเชื่อฟังตลอด...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนก็จะเกิดความประหลาดที่มีระเบียบวินัย ทำให้ลูกมีความกระตือรือร้นทำการบ้าน ผลที่ได้ลูกเกิดความมั่นใจในตัวเองเพิ่มมากขึ้นและเข้าใจในการเรียนมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผลที่เกิดขึ้นจากการร่วมกันบันทึกในสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์ ทำให้นักเรียนเป็นคนเอาใจใส่เรื่องการเรียนมากขึ้น และรู้สึกมีความสุขที่พ่อและแม่ดูแลใกล้ชิดมากขึ้นร่วมกันทำการบ้าน อ่านหนังสือ...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...หลังจากกลับมาจากโรงเรียนให้ลูกอ่านหนังสือให้ฟัง ลูกมีพัฒนาการที่ชัดเจน อ่านได้ดีขึ้น นอกจากนี้ลายมือสวยขึ้นด้วย...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...ตอนนี้มีการแก้ไขน้อยลงและบางวันนักเรียนจะทำการบ้านในช่วงเวลาว่างหรือช่วงเย็น ขณะรอผู้ปกครองมารับกลับบ้านจนเสร็จเรียบร้อยจากโรงเรียนและขอดาวจากผู้ปกครอง...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...น้องรับปากว่าจะไปอ่านหนังสือกับคุณครูทุกวันค่ะ ขอคุณครูที่ช่วยกดดันนะ ไม่อ่านหนังสือดีขึ้น และรับผิดชอบการบ้านมากขึ้น แต่มีบางวันอ้างว่าจดการบ้านไม่ทันขอขอบพระคุณครูที่ทำกิจกรรมการวิจัย ทำให้รู้ว่าเด็กมีความคืบหน้าของพัฒนาการในการเรียนอย่างไรบ้าง...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้น อ่านออก เขียนหนังสือได้ ผู้ปกครองคิดว่านักเรียนได้ฝึกความอดทนและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น เรียนทันเพื่อนสามารถพูดคุยและสื่อสารเรื่องในบทเรียนนั้น ๆ ได้ ผู้ปกครองรู้สึกภูมิใจในตัวนักเรียนที่มีความตั้งใจเรียน...” (ผู้ปกครองคนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

3. ความขยันอดทนเรียน พบว่า นักเรียนมีความขยันอดทน เอาใจใส่ในการเรียนอยู่ในระดับดี ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายามและตั้งใจ เช่น การบ้าน การจัดตารางเรียน การเตรียมอุปกรณ์การเรียนด้วยตนเอง เป็นต้น มีสมาธิในการเรียนรู้และตั้งใจจดทบทวนฟังครูอธิบาย

หรือสอนได้นานขึ้น นอกจากนี้พฤติกรรมการลุกเดินออกจากที่นั่งและการหยอกล้อเล่นกันในเวลาเรียนของนักเรียนลดน้อยลงด้วย

“...จากการทำกิจกรรมบันทึกเด็กสังเกตเห็นว่า นักเรียนจะนั่งสมาธิทันทีหลังจากทำความเคารพครู เมื่อครูชมเชยเพื่อนคนใดคนหนึ่งทุกคนก็จะรีบทำตามทันที...” (ครูคนที่ 1, สทนทากลุ่ม. 2553)

“...เด็กมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น โดยไม่ต้องให้พ่อแม่สั่งทำ พ่อแม่ภูมิใจที่เห็นลูกเป็นแบบนี้...” (ผู้ปกครองคนที่ 10, สทนทากลุ่ม. 2553)

“...มีความรับผิดชอบงานที่ครูมอบหมายดีขึ้น กระตือรือร้นมากขึ้นที่จะทำงานให้เสร็จให้ทันเวลาเหมือนเพื่อน...” (ครูคนที่ 4, สทนทากลุ่ม. 2553)

“...จากการฝึกสมาธิก่อนเรียนนักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงคือ มีการลุกเดินในห้องเรียนน้อยลง สามารถนั่งทำงานได้นานขึ้นและสามารถฟังครูอธิบายเวลาสอนได้ดีขึ้น...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...การบ้านแต่ก่อนจะทำไปดูหนังไปทำให้ใช้เวลาทำนานมาก เด็กจะขี้เกียจแต่ตอนนี้จะทำการบ้านเสร็จเร็วขึ้นและมีลายมือที่สวยงามขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผลที่เกิดขึ้นรู้สึกว่าการที่ลูกอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน มีความตั้งใจมีสมาธิมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความขยันขึ้นแม้บางวันมีการต่อรองขอคูการ์ตูนก่อนทำการบ้านบ้าง แต่ก็ทำการบ้านให้เสร็จเพื่อขอดาวจากผู้ปกครองมาส่งคุณครู...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความอดทนและรอบคอบขึ้น มีความตั้งใจขึ้น รู้สึกละเอียดและสบายใจ...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

“...จากการร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายระหว่างครูและผู้ปกครอง เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นในเรื่องเรียนและเรื่องพฤติกรรม ไม่เฉพาะกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีปัญหาเท่านั้นแต่ทั้งห้องเพราะเราใช้โอกาสการเสริมแรงให้กับทุกคน...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

4. ความพยายามปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกหัด พบว่า นักเรียนมีความพยายามปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบในการทำแบบฝึกหัดอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพบข้อบกพร่องได้พยายามนำไปแก้ไขใหม่ ปฏิบัติตามคำแนะนำของครูและผู้ปกครองด้วยความเต็มใจ นักเรียนภูมิใจและมั่นใจในการเรียน การทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยและละเอียดรอบคอบมากขึ้น

“...ทำให้ลูกตั้งใจทำแบบฝึกหัดการบ้านทั้งอ่านและเขียนมากขึ้น ผู้ปกครองรู้สึกดีค่ะ...” (ผู้ปกครองคนที่ 10, สัมภาษณ์. 2553)

“...เวลาที่นักเรียนทำผิดครูจะเรียกมาแก้ไขข้อที่ผิดทันทีพร้อมกับชมเชย ผลทำให้นักเรียนทำครั้งต่อไปทำผิดพลาดน้อยลง...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนทำงานมีระเบียบเรียบร้อย เขียนหนังสือสวยขึ้น รู้จักหน้าที่ของตัวเอง โดยที่ครูไม่กล่าวซ้ำ ๆ เหมือนเมื่อก่อน...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกมีวินัยมากขึ้นหลังจากที่ได้ปฏิบัติตามกิจกรรมที่มีอยู่ในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ เมื่อกลับมาถึงบ้านลูกรีบทำการบ้านก่อนจนเสร็จแล้วจึงออกไปเล่น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกจะทำงานเสร็จทุกครั้งและระบายสีตามที่ครูสั่ง ผมว่าเขาเข้าใจเรื่องที่เรียนมากขึ้น ถามว่ารู้สึกอย่างไร รู้สึกเบาใจที่ไม่ต้องบอกลูกให้ทำการบ้านบ่อย ๆ เหมือนที่ผ่านมา...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกน่ารักขึ้นรู้จักทำการบ้านเองในข้อที่เขาเข้าใจ และถามในข้อที่ทำไม่ได้ สังเกตว่าลูกมีความรับผิดชอบมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 10, สัมภาษณ์. 2553)

“...ลูกรู้จักทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยก่อนออกไปเล่น ลูกรู้จักรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้น หลังจากได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูมอบหมาย...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผมสังเกตว่าลูกอ่านโจทย์ได้อย่างเข้าใจก่อนทำแบบฝึกหัดหรือทำงานที่ครูมอบหมายและบวกเลขเก่งขึ้น ประสมคำเก่งขึ้น เขียนสวยขึ้นดีใจและภูมิใจครับ...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...เมื่อก่อนครูต้องคอยกำชับตลอดเวลา หลังจากเริ่มกิจกรรมแล้วได้เสริมแรงใจ โดยการให้ดาวและบวกคะแนนเพิ่มทุกครั้ง ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น เวลาแนะนำให้กลับไปทำใหม่ในข้อที่ผิดจะรีบแก้ไขทันที เด็กจะตรวจรายละเอียดก่อนส่งทุกครั้ง ทำให้เด็กได้รู้จักพัฒนาตนเองและมีระเบียบในตัวเองมากขึ้น...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความพยายามและกระตือรือร้นมากขึ้นที่จะส่งงานให้ทันเวลา พยายามทำงานให้เสร็จทันภายในชั่วโมง หรือขอต่อรองทำตอนพักกลางวันแล้วนำไปส่งที่ห้องพักครู...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนทำแบบฝึกหัดได้ผิดพลาดน้อยลง เพราะผู้ปกครองร่วมมือกับครูตรวจดูแบบฝึกหัด การบ้านหรืองานที่สั่งให้ทำ นักเรียนได้สังเกตเห็นข้อผิดพลาดของตนเองจากการชี้แนะให้แก้ไข ครูรู้สึกว่าจะช่วยให้นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์กลุ่ม. 2553)

“...ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบขึ้น สนใจและใส่ใจกับงานหรือการบ้านของตัวเองเพราะถ้าผิดพลาดจะต้องมีการแก้ไขเมื่อตรวจพบ...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สทนากลุ่ม. 2553)

5. การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบส่งการบ้านแบบฝึกหัดและงานต่าง ๆ อยู่ในระดับดี มีความกระตือรือร้นและพยายามที่จะทำงานต่าง ๆ ที่ครูมอบหมายให้สำเร็จและตรงเวลามากขึ้น โดยไม่ต้องบอกกล่าวตักเตือนซ้ำ ๆ เช่น การบ้าน สมุดงาน และแบบฝึกหัดต่าง ๆ เป็นต้น รู้จักรับผิดชอบในวินัยหน้าที่ของตนเองมากขึ้น

“...ลูกมีความตั้งใจทำการบ้านและทำงานเสร็จภายในชั่วโมงไม่มีงานค้างเหมือนก่อน ลูกมีความรับผิดชอบมากขึ้น เมื่อมาถึงบ้านจะรีบทำการบ้านทันที นอกจากนี้ยังได้เปิดสมุดแบบฝึกหัดและถามเรื่องเรียนในแต่ละวัน...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2553)

“...ช่วงหลังการดำเนินงานซึ่งทั้งครูและผู้ปกครองได้ร่วมกันเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเพิ่มมากขึ้น คอยชี้แจงการทำแบบฝึกหัด การบ้าน ทำให้นักเรียนส่งการบ้านบ่อยขึ้น นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเขียน คือ เขียนได้ถูกต้องมากขึ้น ลายมือดีขึ้น เขียนเป็นระเบียบเรียบร้อย เวลาทำงานสงสัยจะกล้าถามทันที...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2553)

“...ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ นักเรียนจะพยายามส่งงานหรือแบบฝึกหัดให้ทันชั่วโมงเพื่อขอดาวและคำชมเชย บางครั้งทำงานไม่เรียบร้อยเขียนผิดเขียนถูกบ้างแต่นำไปแก้ไขทันทีที่ครูแนะนำก่อนส่งงานอีกครั้ง...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความตั้งใจขึ้นและพยายามเขียนหนังสือหรือทำงานให้เสร็จ เพื่อส่งให้ตรงเวลา...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...มีความรับผิดชอบทำการบ้านส่งทุกครั้ง แก้ไขบางข้อที่ทำผิดพลาด ถือว่าดีค่ะ...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

นอกจากนี้ผู้ปกครองได้ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น เพราะได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน

“...กลับจากโรงเรียนก็ทำการบ้านมาทันที มีความตั้งใจมากขึ้น สืบเนื่องจากการเขียนหนังสือที่สวยขึ้น ทำการบ้านผิดพลาดน้อยลง รู้จักถามเวลาไม่เข้าใจคำถามหรือการหาคำตอบทำการบ้านเสร็จแล้วจะอ่านหนังสือตามที่ครูสั่ง มีความเอาใจใส่ต่อการเรียน ทำให้แม่รู้สึกดีและได้เรียนใหม่ไปกับลูกด้วยได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...รู้สึกว่าลูกมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมเด็กดี จะกล้าถามการบ้านเวลาไม่เข้าใจหรืออ่านคำที่จำไม่ได้หรือสะกดยาก ๆ ตัวผู้ปกครองเองได้ดูแลได้สอนลูกแก้ปัญหาและสอนวิธีคิด...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...ภูมิใจที่ลูกมีความรับผิดชอบทำการบ้านมากขึ้น จะทำการบ้านและอ่านหนังสือทันทีก่อนออกไปเล่น...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความรับผิดชอบ เป็นคนตรงต่อเวลา ฝึกความเป็นระเบียบ มีการส่งงานที่ตรงเวลา เป็นการฝึกระเบียบวินัย และงานที่ได้รับมอบหมายนั้นจะไม่น่าเป็นดินพอกหางหมู...” (ครูคนที่ 2, สันทนากลุ่ม. 2553)

“...นักเรียนทำแบบฝึกหัดฝึกหรือเขียนฝึกจะให้แก้ไขทันที เมื่อครูตรวจพบเพราะว่านักเรียนบางคนรีบทำงานให้เสร็จเร็ว เพื่อที่จะได้พักเร็วขึ้น จากการให้นักเรียนแก้ไขทันที ทำให้นักเรียนเริ่มมีความรับผิดชอบในการทำการบ้านหรือแบบฝึกหัดมากขึ้น...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผลกลับการดำเนินการแก้ปัญหา

หลังจากได้ร่วมกันปฏิบัติตามแผนการแก้ปัญหามาตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2552 แล้ว ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสะท้อนผลจากการดำเนินการตามแผนปฏิบัติงาน ทำให้ทราบถึงผลความสำเร็จในการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนที่เกิดขึ้นโดยสรุปดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดี เริ่มรู้จักการจัดเตรียมหนังสือ สมุดงาน อุปกรณ์การเรียนมาจากบ้าน รู้จักเตรียมดินสอไม้บรรทัด ยางลบก่อนครูเข้าสอน

“...หลังจากทำการบ้านเสร็จจะจัดเตรียมหนังสือเรียนตามตารางเรียนเอง รู้จักเตรียมสี เตรียมดินสอแล้ว...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...เมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนมีการเตรียมสมุดและหนังสือเรียนขึ้นมารอบนโต๊ะและเขียนวันที่ไว้เสร็จเรียบร้อย นักเรียนเริ่มรู้จักหน้าที่ของตนเอง...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

2. การเอาใจใส่ต่อการเรียน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับพอใช้ โดยปฏิบัติเป็นระยะในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และปฏิบัติด้วยความตั้งใจ เริ่มมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ รู้จักทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย แต่ยังมีข้อต่อรองทำกิจกรรมอื่น ๆ ก่อนทำการบ้าน

“...ผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารไปในสมุดบันทึกความดี ลูกกลับจากโรงเรียนจะทำการบ้านทันที อาจจะเสร็จบ้างหรือไม่เสร็จบ้างเท่าที่เขาจะทำได้ คุณแล้วมีความตั้งใจมากกว่าเดิม แต่บางครั้งยังมีการต่อรองคูทีวีก่อนในบางวัน...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

3. ความขยันอดทนเรียน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับพอใช้ โดยปฏิบัติเป็นระยะ เริ่มมีความอดทนขณะเรียนหนังสือแต่ยังลุกออกจากที่นั่งอยู่บ้าง มีความพยายามตั้งใจฟังขณะที่ครูอธิบายหรือสอน

“...นักเรียนเริ่มมีความพร้อมและมีความรับผิดชอบ รู้จักกติกาและข้อตกลงระหว่างกัน แต่ก็ยังมีการลุกเดินอยู่บ้าง ...” (ครูคนที่ 4, สัมภาษณ์. 2553)

4. ความพยายามปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกหัด พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับพอใช้ โดยปฏิบัติเป็นระยะ เริ่มมีความพยายามปรับปรุงแก้ไขและตรวจทานแบบฝึกหัดหรือการบ้านตามคำแนะนำด้วยความรอบคอบ

“...ครูยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีของเพื่อนให้นักเรียนฟัง หรือบางครั้งก็นำคำชมเชยจากครูคนอื่น ๆ มาพูดให้นักเรียนฟัง ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกิดความพยายามทำให้ได้เหมือนเพื่อน ครูได้มีโอกาสตรวจการทำงานของนักเรียนด้วย ถ้าทำผิดก็จะให้แก้ไขทันที ...” (ครูคนที่ 1, สันทนากลุ่ม. 2552)

5. การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบดี มีความพยายามทำงานต่าง ๆ เช่น การบ้าน แบบฝึกหัด ส่งตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

“...ครูคอยตักเตือนนักเรียนที่ยังไม่ส่งงาน ส่งการบ้าน โดยถามทุกชั่วโมงที่เข้าสอน ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมการทำงาน มีบ้างบางชั่วโมงทำช้าไม่ทันเวลาแต่ครูให้ส่งที่หลังและจะบอกนักเรียนว่าสอนอยู่ห้องไหนเพื่อให้ไปส่งงาน...” (ครูคนที่ 5, สันทนากลุ่ม. 2553)

“...ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ดูแลนักเรียนทุกวัน และคอยสอบถามว่าวันนี้ครูสอนอะไร มีการบ้านอะไรบ้าง ทำงานส่งครบไหม ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นทำการบ้านส่งครู...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

หลังจากผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันสะท้อนผลความสำเร็จจากการดำเนินการตามแผนปฏิบัติงาน แต่จากการปฏิบัติที่ผ่านมายังมีข้อบกพร่องที่ผู้ร่วมวิจัยต้องร่วมกันแก้ไข ดังนั้นในขั้นตอนนี้จึงมีการปรับปรุงแผนหรือกิจกรรมใหม่ ดังนี้

1. กิจกรรมสำรวจตัวเองของนักเรียนเรื่องการทำการบ้านยังขาดความชัดเจน เกี่ยวกับการกำหนดเวลาที่ชัดเจนว่านักเรียนควรทำการบ้านก่อนออกไปเล่น

“...การทำการบ้านควรเจาะจงเวลาว่าทำเสร็จแล้วจึงออกไปเล่นหรือทำกิจกรรมที่เด็กชอบได้ เพราะที่ผ่านมานักเรียนมักจะต่อรองขอเล่นก่อนแล้วค่อยมาทำการบ้าน โดยเฉพาะการทำการบ้านในช่วงวันหยุด อยากให้กำหนดเลยว่าทำการบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้วก่อนออกไปเล่นเด็ก ๆ จะได้มีความกระตือรือร้นมากขึ้น...” (ผู้ปกครองที่ 4, สันทนากลุ่ม. 2553)

2. แนวทางการปฏิบัติของครูและผู้ปกครองที่นำมาเสริมสร้างความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ปกครองและครูให้การเสริมแรงเชิงบวกให้เกิดความสำเร็จตรงเป้าหมาย ครูและผู้ปกครองควรใส่ใจ ทำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการให้ดาวตามกิจวัตรประจำวันข้อที่นักเรียนปฏิบัติได้

“...ผู้ปกครองยังขาดความเอาใจใส่อยู่บ้างในการให้ความร่วมมือ ดูแล เอาใจใส่กับการทำกิจกรรมของนักเรียน สืบเนื่องจากการไม่ให้ดาวกับคำชมเชยแก่นักเรียน จากบันทึกสมุดเด็กดี ประจำสัปดาห์ยังไม่สม่ำเสมอเท่าที่ควร โดยเฉพาะการหยุดในช่วงวันหยุดติดต่อกัน เช่น เสาร์ อาทิตย์เป็นต้น และส่วนใหญ่เด็กนักเรียนมักจะลืมอุปกรณ์การเรียน หรือไม่จัดเตรียมตารางเรียนมา โรงเรียนในวันเริ่มต้นสัปดาห์เป็นประจำ ...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2552)

3. ปัญหาอันเกิดจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาดูแลเอาใจใส่ และอบรมสั่งสอนบุตรเพราะต้องใช้เวลาในการทำงานเป็นส่วนใหญ่

“...ก่อนนอนผู้ปกครองก็จะขอตรวจดูการบ้านที่ลูก ๆ ได้ทำเสร็จแล้วว่าทำได้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าทำผิดก็จะให้แก้ไขทันที แต่บางวันคุณแม่ไม่ได้ตรวจดูลูกก็ลืมบางอย่างใส่กระเป๋า...” (ผู้ปกครองที่ 7, สทนากลุ่ม. 2553)

“...ลูกเตรียมอุปกรณ์การเรียนเองทุกวัน ช่วงเดือนที่ผ่านมาคุณแม่ค่อนข้างยุ่งกับงาน ไม่ได้ตรวจงานลูกทุกวัน จะพยายามตรวจกระเป๋าลูกกันลืมของภัยด้วย...” (ผู้ปกครองที่ 8, สทนากลุ่ม. 2553)

4. ปัญหาที่เกิดจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีทัศนคติแตกต่างกัน เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน ขึ้นอยู่กับระดับความพอใจของแต่ละครอบครัว

“...ยังขาดความชัดเจนอยู่บ้างในความเข้าใจระหว่างความต้องการของโรงเรียน ครูและผู้ปกครองในการเอาใจใส่ดูแลจากบ้านจากโรงเรียน เพราะความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน...” (ผู้ปกครองที่ 5, สทนากลุ่ม. 2553)

5. ปัญหาเรื่องเวลาเนื่องจากมีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน เช่น วันนักขัตฤกษ์ วันกฐิน วันปิดภาคเรียนพิเศษเนื่องจากการจัดกีฬากรุงเทพมหานคร การปฏิบัติตามแผนจึงขาดช่วง ทำให้ผลการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียนไม่บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวัง

“...เดือนที่มีการทดลองมีวันหยุดหลายวัน บางช่วงเป็นวันหยุดติดต่อกันหลายวัน เช่น วันนักขัตฤกษ์ วันกฐิน วันปิดภาคเรียนพิเศษ เนื่องจากการจัดกีฬากรุงเทพมหานครเป็นต้น ทำให้การฝึกความรับผิดชอบของนักเรียนไม่เข้มข้นขาดช่วงได้ ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบนักเรียนยังไม่ชัดเจนมากนัก จึงอยากขอความร่วมมือในการกวดขันดูแลนักเรียนต่อไปอีก...” (ครูคนที่ 1, สทนากลุ่ม. 2553)

หลังจากอภิปรายผลการปฏิบัติงานการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ผู้ร่วมวิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมในแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนใหม่ โดยมีการปรับเปลี่ยน ดังนี้

1. การเปลี่ยนเวลาทำการบ้าน โดยให้นักเรียนทำการบ้านให้เสร็จก่อนออกไปเล่น
2. การเสริมแรงใจ ครูและผู้ปกครองควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ในการให้ดาวและคำชมเชยตามการปฏิบัติกิจวัตรประจำของนักเรียน
3. การให้ร่วมมือในการกวาดชั้นดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอมากขึ้น เพื่อดูผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หลังจากนำปัญหาอุปสรรคมาปรับใหม่ให้เกิดความเข้าใจตรงกันและมีความชัดเจนมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงประเด็นตามที่แต่ละฝ่ายเสนอมานั้นนำไปปฏิบัติให้ต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และทำการสังเกตความก้าวหน้าพร้อมเก็บข้อมูลเป็นระยะ ซึ่งครูและผู้ปกครองให้ความตระหนักและความร่วมมือแก้ปัญหาอย่างเต็มที่ เพราะทุกฝ่ายยังต้องการปฏิบัติตามแนวทางกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ให้ต่อเนื่อง เพื่อดูผลที่เปลี่ยนแปลงให้มีความชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นว่า ทั้งครูและผู้ปกครองที่เป็นผู้ร่วมวิจัยมีความต้องการที่จะให้กระบวนการสร้างเสริมความรับผิดชอบดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะกระบวนการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นผลมาจากการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ด้วยความรักความเอาใจใส่จากครูและผู้ปกครอง เป็นกระบวนการที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทุกวัน โดยนักเรียนไม่รู้ตัวว่าได้รับการดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา

ผลการปฏิบัติตามแผนการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนที่ปรับใหม่

หลังจากได้ดำเนินงานสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมา ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองเพื่อสะท้อนผลกลับจากการดำเนินการสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ในวันที่ 4 และ 5 มีนาคม พ.ศ. 2553 เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียนและการเปลี่ยนแปลงของผู้ร่วมวิจัยดังนี้

การเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของนักเรียนหลังการวิจัย

หลังจากที่ผู้ร่วมวิจัยได้นำแผนการดำเนินงานสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปปฏิบัติ ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองเพื่อดูผลความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการเรียนและปฏิบัติงาน พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในการเตรียมความพร้อมและปฏิบัติงาน โดยมีความรับผิดชอบดีขึ้น รู้จักการจัดเตรียมหนังสือ สมุดงาน อุปกรณ์การเรียนมาจากบ้าน รู้จักเตรียมดินสอ ไม่บรรทัด ยางลบก่อนครูเข้าสอน สนใจฟังคำสั่งจากครูและพยายามปฏิบัติตามคำสั่งของครูทันที รู้จักวางแผน จัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบดีขึ้น

2. การเอาใจใส่ต่อการเรียน พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และปฏิบัติด้วยความตั้งใจดีขึ้น มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ รู้จักทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบหมาย ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนออกไปเล่น มีความกระตือรือร้น มีความอยากรู้อยากเห็น สนใจตอบคำถาม และถามขั้นตอนการทำงานเมื่อเกิดความสงสัย

3. ความขยันอดทนเรียน พบว่า นักเรียนมีความอดทนขณะเรียนหนังสือและลูกออกจากที่นั่งน้อยลง มีความพยายามตั้งใจฟังขณะที่ครูอธิบายหรือสอน ตั้งใจเรียนหนังสือ มีการหยอกล้อเล่นกันกับเพื่อนในช่วงเวลาพักน้อยลง

4. ความพยายามปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกหัด พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบดีขึ้น มีความพยายามปรับปรุงแก้ไขและตรวจทานแบบฝึกหัดหรือการบ้านตามคำแนะนำด้วยความรอบคอบและเต็มใจ ยอมรับความบกพร่องของตนเอง

5. การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบดีขึ้น มีความพยายามทำงานต่าง ๆ เช่น การบ้าน แบบฝึกหัด ส่งตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

“...เขามีความรับผิดชอบมากขึ้น ผู้ปกครองไม่ต้องจี้ตลอดเวลา เมื่อทำการบ้านหรืออ่านบททบทวนบทเรียน...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...จากการเสริมแรงด้วยคำชมเชยบ้าง ให้รางวัลบ้าง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายก็จะมี ความกระตือรือร้น มีความอยากรู้อยากเห็น สนใจตอบคำถามและถามขั้นตอนการทำงานถ้ายังสงสัยอยู่...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...การทำกิจกรรมสำรวจตัวเองที่กำหนดให้ในสมุดบันทึกเด็กดีประจำสัปดาห์ ทำให้เด็กมีวินัยในการรับผิดชอบงานมากขึ้นและลูกมีวินัยมากขึ้นกว่าเดิม...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองได้ทราบว่า เมื่อนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนมีความตั้งใจเรียนหรือไม่ มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของนักเรียนหรือไม่ เมื่อกลับบ้านได้ทำหน้าที่รับผิดชอบต่องานที่โรงเรียนมอบหมายหรือไม่ สามารถตรวจสอบได้ทุกวันทำให้นักเรียนเริ่มเป็นคนมีความรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่ของตนเอง ไม่กล้าพูดเท็จหรือหลอกผู้ปกครองได้ มีความสนใจการเรียนและตั้งใจเรียนมากขึ้น มีความรับผิดชอบเอาใจใส่ในการทำการบ้าน และเตรียมอุปกรณ์การเรียนมากขึ้น โดยไม่ต้องคอยตักเตือนบ่อย ๆ...” (ผู้ปกครองคนที่ 10, สัมภาษณ์. 2553)

“...การที่ลูกได้แก้ไขแบบฝึกหัดหรืองานที่มอบหมาย ทำให้เกิดผลดีกับนักเรียนเป็นอย่างมากเพราะทำให้เขามีความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งผู้ปกครองคิดว่าลูกมีพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้น...” (ผู้ปกครองที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความรู้ มีทักษะและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามความสามารถที่ตนเองมีและเข้าใจ ทำการบ้านได้สะอาดเรียบร้อย มีปฏิภาณไหวพริบดี ทำให้ไม่ต้องเป็นห่วงลูกมากนัก...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ช่วงพักหลังกลุ่มนักเรียนเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น สังเกตได้ชัดเจนจากการเตรียมดินสอ ดินสอสี สมุดงาน และหนังสือเรียนทุกครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องคอยเตือนเหมือนเมื่อก่อน นักเรียนนิ่งเร็ว สนใจฟังเวลาครูพูดและนั่งทำงานได้นานขึ้น...” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความพยายามมากขึ้น สังเกตจากการขออนุญาตไปส่งที่โต๊ะครูโดยส่งงานตอนพักกลางวัน คิดว่านักเรียนเห็นตัวอย่างจากเพื่อนที่ทำงานเสร็จเรียบร้อยจะได้รับรางวัล เช่น ได้กินข้าวก่อนเพื่อน เป็นต้น อีกอย่างครูได้ตรวจงานนักเรียนกลุ่มนี้มากขึ้น ทำให้ได้ทราบพัฒนาการด้านการเรียนด้วย...” (ครูคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“...การเรียนการสอนไม่ต้องจู้จี้จ๋ามากเหมือนเมื่อก่อน นักเรียนพยายามส่งงานให้ทันในชั่วโมง สังเกตว่านักเรียนมีความภาคภูมิใจมาก เมื่อทำงานเสร็จแล้วได้รับคำชมเชย ดังนั้นการเสริมแรงทางบวกจะดึงดูดให้นักเรียนตั้งใจทำแบบฝึกหัดหรือทำงานได้เป็นอย่างดี...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนในแต่ละวัน โดยที่ไม่ต้องบอก นักเรียนรู้จักจัดการวางแผนและมีระเบียบวินัยมากขึ้น จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนทุกวัน ทำการบ้านก่อนไปเล่น รู้จักจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนแต่ละอย่างเป็นระบบดีขึ้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“...กลับจากโรงเรียนลูกจะทำการบ้านเลย บางวันก็เสร็จเร็วบางวันก็เสร็จช้าแต่จะทำงานเสร็จ ที่เสร็จช้าเพราะบางครั้งเด็กยังไม่เข้าใจไม่รู้จะทำอย่างไร คิดว่าเป็นกิจกรรมที่ดีที่ใช้ดาว

แทนคำว่ากล่าวตักเตือนลูก อยากให้ทำการวิจัยแบบนี้ทุกช่วงชั้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 5, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง จัดเตรียมหนังสือ สมุดงาน และ อุปกรณ์การเรียน รู้จักทำการบ้านก่อนทำกิจกรรมอื่น ๆ มีความขยันเอาใจใส่ทำการบ้านหรืออ่าน ทบทวนหนังสือมากขึ้น สืบเนื่องจากการทำการบ้านถูกต้องและครบถ้วน ทำงานสะอาด สะอาด รอบคอบมากขึ้น มีการแก้ไขน้อยลง...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

“...น้องมีระเบียบมากขึ้นและรู้จักหน้าที่ของตนเอง ขยันมากขึ้นหลังจากทำการบ้าน เสร็จจะเหลาดินสอเตรียมสำหรับเรียนในวันต่อไป บางครั้งก็จะนำหนังสือนิทานอ่านให้ฟัง จัดระเบียบของตนเองได้ดีขึ้น ทำการบ้านก่อนออกไปเล่น จัดเตรียมตารางเรียนด้วยตนเองทุกวัน ไม่ต้องรอให้ถามเหมือนเมื่อก่อน ลูกกลับมาบ้านเปิดกระเป๋าทำการบ้านเองทุกครั้ง...” (ผู้ปกครอง คนที่ 8, สัมภาษณ์. 2553)

“...รู้จักรับผิดชอบกระเป๋าหนังสือของตัวเองดีขึ้น ดูแลดินสอและสีของตัวเองดีขึ้น ถ้าดินสอหรือสีสั้นหรือหมด เขาจะมาแลกเปลี่ยนกับแม่ตามข้อตกลงกันได้...” (ผู้ปกครองคนที่ 9, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตัวเองได้อย่างดี ไม่ต้องคอยบอกว่าจะต้องทำอะไร เมื่อไหร่และช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองได้เยอะ เพราะตัวนักเรียนรู้จักจัดตารางเรียนด้วยตนเอง โดยไม่ต้องบอกเหมือนเมื่อก่อน ที่แรกคิดว่าจะได้ผลไหมแต่ได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าที่คิดไว้ซะอีกค่ะ และอยากให้ทำการวิจัยนี้บ่อย ๆ และควรมีการวิจัยในชั้นเรียนอื่น ๆ จะดีมากค่ะ...” (ผู้ปกครองคน ที่ 10, สัมภาษณ์. 2553)

“...นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักจัดเตรียมหนังสือ และเขียนวันที่ลงในสมุดก่อนครูปอก มีความพยายามและตั้งใจทำงาน รู้จักจัดลำดับการทำงาน ปฏิบัติตามกฎหมายของห้องเรียน ไม่รบกวนการทำงาน ไม่คุยเสียงดัง การทำงานเป็นระเบียบมากขึ้น รู้จักตรวจทานคำผิดก่อนนำมาให้ครูตรวจ...” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...รู้สึกว่าได้แก่นักเรียนรู้จักหน้าที่และรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี เช่น การบ้าน การเตรียมอุปกรณ์การเรียนเป็นต้น ทำให้นักเรียนเริ่มมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ ในการเรียนดีขึ้นเรื่อย ๆ ไม่เฉพาะกลุ่มที่เราแก้พฤติกรรมเท่านั้น แต่มันยังเป็นผลดีทั้งห้องเลยทีเดียว ...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัย

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร โรงเรียนและครู ซึ่งจากการสังเกต พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีความสนใจติดตามผลการวิจัยและสอบถามความต้องการในการวิจัยครั้งนี้ตลอดเวลา ส่วนครูเห็นว่าการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน และการแก้ปัญหาพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีแนวร่วมในการสำรวจ สะสาง และจัดการแก้ไขปัญหาในเชิงลึกอย่างจริงจัง ได้รับรู้ปัญหาพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน สามารถแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองได้ ครูให้ความสนใจ ใส่ใจ มีความเข้าใจในตัวนักเรียนมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองภายหลังจากได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของ กระบวนการวิจัยในครั้งนี้ว่า เพื่อสร้างเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจากการสังเกตพบว่า ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริม ปลุกฝังและเอาใจใส่ดูแล นักเรียนมากกว่าก่อนเข้าร่วมการวิจัย มีการประสานงานกับครูและโรงเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครอง ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นระยะ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยด้วยความเต็มใจ สนับสนุนและคอยช่วยเหลือให้ข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติม

“...พอใจเพราะผู้ปกครองสามารถตรวจสอบการบ้าน และรู้ความสามารถของ นักเรียนว่าทำการบ้านได้ถูกต้องครบถ้วนหรือเปล่า เพื่อนำมาแก้ไขและทบทวนกับนักเรียนอีกครั้ง ก่อนสอบในแต่ละเทอม...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สทนทากลุ่ม. 2553)

“...การวิจัยครั้งนี้ทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น รับผิดชอบเรื่องการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ครูและผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลของนักเรียนทั้งจากบ้านจากโรงเรียนโดยทุกคน มีส่วนร่วมกระตุ้นเด็กให้เกิดความรับผิดชอบมากขึ้นได้...” (ครูคนที่ 5, สทนทากลุ่ม. 2553)

“...ผู้ปกครองสนับสนุนให้มีการวิจัยหรือโครงการดี ๆ อย่างนี้อีกและพร้อมยินดี ให้ความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติต่อไป...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

จากการปฏิบัติการตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจที่ได้มีโอกาสตรวจสอบคุณภาพด้านความรับผิดชอบและการเรียนของบุตรหลาน ตนเองมากขึ้น ซึ่งก่อนเข้าร่วมการวิจัยคิดว่าครูต้องเป็นฝ่ายดูแลอบรมสั่งสอนนักเรียน ทำให้ ผู้ปกครองขาดความสนใจ ปลดปล่อยให้เป็นบทบาทของครูฝ่ายเดียว ส่วนครูได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะวิธีการหรือแนวทางที่สามารถนำมา ปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบได้ การเข้ามาวางแผน การประเมินและสรุปผล การสะท้อนผล การปฏิบัติจากกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความตระหนักร่วมกันว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนนั้น

เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งจากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า ครูและผู้ปกครอง ได้ให้ความร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแนวทางที่ได้กำหนดร่วมกัน ทำให้ผู้ปกครองได้ใกล้ชิดเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ส่วนทางด้านครูได้รู้รายละเอียดพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน สามารถนำไปพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียนได้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากการได้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้ปกครองและครูไม่ได้รู้สึกว่าการเสริมสร้างความรับผิดชอบนั้นไม่ได้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนควรมีส่วนร่วมด้วยกัน และมีความต้องการให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องไปตามระดับชั้นต่าง ๆ และเสนอแนะให้มีการวิจัยหลาย ๆ รูปแบบให้ครอบคลุมและมีเนื้อหาให้กว้างกว่านี้

นอกจากนี้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ยังสามารถเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับบ้าน ครูและผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักอบอุ่นเมื่อครูและผู้ปกครองยอมรับสภาพและสถานะของนักเรียน โดยมีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกันตลอดเวลา และพร้อมให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งต่อไป

“...จากสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์ ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบมากขึ้น ในเรื่องการทำการบ้านและการจัดเตรียมอุปกรณ์ เป็นการจูงใจที่จะทำให้ครูและผู้ปกครองรู้จักอ่อนน้อมของเด็กและช่วยกระตุ้นเด็กในเรื่องใดเป็นพิเศษ...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ความเข้าใจในตัว of นักเรียน ให้ความสนใจใส่ใจ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อครูและผู้ปกครอง ทำให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติได้ถูกต้อง นักเรียนมีความรับผิดชอบและรอบคอบต่องานที่ตนเองได้รับมอบหมาย นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่นเมื่อครูยอมรับสภาพและสถานะของเด็กนักเรียน...” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

“...อยากให้ครูทำข้อมูลการวิจัยให้ครอบคลุมและมีเนื้อหาให้กว้างกว่านี้...”
(ผู้ปกครองคนที่ 2, สัมภาษณ์. 2553)

“...อยากให้สำรวจทุกช่วงชั้นและสำรวจอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการดำเนินการวิจัยหลาย ๆ รูปแบบ...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...โรงเรียนควรจะมีการวิจัยให้ต่อเนื่องและเพิ่มกิจกรรมการวิจัยส่วนอื่น ๆ อีก...”
(ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ควรจัดทำเป็นโครงการต่อเนื่องของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษาหน้า เพราะสามารถทำเป็นโครงการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้...” (ครูคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผู้ปกครองสนับสนุนให้มีการวิจัยหรือโครงการดี ๆ อย่างนี้อีกและพร้อมยินดีให้ความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติต่อไป...” (ผู้ปกครองคนที่ 1, สัมภาษณ์. 2553)

“...ผู้ปกครองมีความตั้งใจที่ได้เข้าร่วมโครงการนี้ ได้แสดงความคิดเห็นและได้เข้าใจในการดำเนินงานของทางโรงเรียนอยากให้ทำกิจกรรมการวิจัยแบบนี้บ่อย ๆ ...” (ผู้ปกครองคนที่ 10, สัมภาษณ์. 2553)

“...เห็นด้วยกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ชอบและขอสนับสนุนต่อไปค่ะ...” (ผู้ปกครองคนที่ 7, สัมภาษณ์. 2553)

ทั้งนี้ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในกระบวนการสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้ปกครองทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสม จนสามารถนำมาสร้างเสริมความรับผิดชอบได้ ทำให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้น โดยที่ครูหรือผู้ปกครองคอยตักเตือนหรือกำชับให้น้อยลง

นอกจากนี้ครูได้เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารกันตลอดเวลา ทำให้ครูและผู้ปกครองมีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน สามารถนำมาแก้ไขอย่างรวดเร็ว เช่น การโทรศัพท์พูดคุยปรึกษา การเขียนบันทึกลงในสมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีประจำสัปดาห์และวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสม เมื่อพบนักเรียนเริ่มมีปัญหาพฤติกรรมเรียนหรือเรื่องอื่น ๆ

“...พอใจเพราะจะทำให้ครูและผู้ปกครองได้เข้าใจว่าเด็กอยู่บ้านและโรงเรียนเด็กเป็นอย่างไร พอใจมากที่ลูกรู้จักจัดเตรียมอุปกรณ์และรู้จักหน้าที่ของตนเอง...” (ผู้ปกครองคนที่ 9, สัมภาษณ์. 2553)

“...พอใจมากที่ครูเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่รวดเร็วขึ้น ทำให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ สามารถนำมาแก้ไขอย่างรวดเร็วและเป็นเรื่องที่ดีมาก ถ้าหากบ้านและโรงเรียนให้ความร่วมมือกันตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ...” (ผู้ปกครองคนที่ 6, สัมภาษณ์. 2553)

“...แม่พอใจมากเพราะช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อการเรียน และการจัดเตรียมอุปกรณ์ และพอใจทำให้ทราบการเรียนการสอนของโรงเรียนได้ตลอดเวลา...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สัมภาษณ์. 2553)

ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอในการสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบจากบ้านและจากโรงเรียน การตรวจสอบการทำงาน การบ้านและแบบฝึกหัดของนักเรียน ทั้งครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ที่นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น

“...ผู้ปกครองใช้สมุดบันทึกกิจกรรมเด็กดีเป็นแนวทางในการตรวจสอบงานและการบ้านเด็กและถ้ามีข้อบกพร่องตรงไหน เด็กต้องเสริมเรื่องอะไรบ้าง ครูสามารถแนะนำผู้ปกครองได้ ทำให้ครูและผู้ปกครองเข้าใจเด็กมากขึ้น...” (ครูคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2553)

“...จากการเอาใจใส่ดูแลทำให้ผู้ปกครองทราบว่าลูกอ่อนวิชาไหนบ้างและไม่เข้าใจตรงไหน ครูได้จากการแก้ไขแบบฝึกหัด การบ้าน ทำให้สามารถสอนลูกเพิ่มเติมได้ในส่วนที่เขาไม่เข้าใจ...” (ผู้ปกครองคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2553)

“...ช่วยแบ่งเบาผู้ปกครองได้ เด็กมีความสนใจเรียนมากขึ้น ห่วงการบ้านกลัวไม่เสร็จ ขอบงานวิจัยนี้และขอสนับสนุนต่อไปเรื่อย ๆ ค่ะ พอได้เข้าร่วมวิจัยเห็นพัฒนาการของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียนดีขึ้น เขียนเป็นระเบียบและเขียนถูกต้องมากขึ้น เกิดความผิดพลาดน้อยลง หรือความรับผิดชอบด้านอื่นที่แม่ให้ทำหรือครูให้ทำ นักเรียนมีความพยายามที่จะทำให้สำเร็จ คุณแม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูกได้มีส่วนร่วมในการเอาใจใส่ดูแลบุตรมากขึ้นและเป็นการปลูกฝังที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทั้งครูและพ่อแม่...” (ผู้ปกครองคนที่ 3, สทนากลุ่ม. 2553)

“...ตอนแรกคิดว่าจะได้ผลหรือคุณแม่รู้สึกเฉย ๆ ไม่ค่อยได้สนใจการเตรียมกระเป๋าเตรียมหนังสือและอุปกรณ์การเรียนหรือการเหลาดินสอของลูกเท่าไร ดีใจมากและยินดีที่จะเข้าร่วมในการวิจัยครั้งต่อ ๆ ไปอีก ไม่ผิดหวังเลยที่มีส่วนร่วมในครั้งนี้ เพราะนักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง มีความรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้ เช่น ทำการบ้าน การอ่านบททวนหนังสือที่เรียนมาแล้วเป็นต้น...” (ผู้ปกครองคนที่ 4, สทนากลุ่ม. 2553)

“...ครูให้ความสนใจ ใส่ใจ มีความเข้าใจในตัวนักเรียนแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อครูต่อผู้ปกครอง นักเรียนเกิดความอบอุ่นและจะเชื่อฟังในสิ่งที่ครูสอน มีความตั้งใจและพยายามปฏิบัติให้ได้ในเรื่องที่เราต้องการ...” (ครูคนที่ 2, สทนากลุ่ม. 2553)

